

Nagy az érdeklődés a szülők körében

Református bölcsőde indítását tervezik Marosvásárhelyen

Fotó: Nagy Tibor

A kisgyerekes szülők számára jó hír, hogy református bölcsőde indulna Marosvásárhelyen 2023 őszétől, a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program keretében az épületet már meg is vásárolta, illetve fel is újította az Erdélyi Református Egyházkerület. Mivel a jóváhagyási eljárást már most el kell kezdeni, a napokban igényfelmérés zajlott, azt próbálták feltérképezni, mekkora érdeklődés mutatkozik a szülők körében, és mindössze néhány nap alatt kétcsoportnyi gyerek szülei jelezték, hogy igényt tartanak a helyre.

Menyhárt Borbála

Marosvásárhelyen évek óta gondot jelent a kisgyerekes családoknak, hogy az igényekhez viszonyítva jelentősen kevesebb a rendelkezésre álló bölcsődei helyek száma, emiatt a városi bölcsődékben sok kérést visszautasítanak. Ez az igény szülte az ötletet, hogy egy, a Marosvásárhelyi Református Kollégiumhoz tartozó bölcsődét indítsanak a városban – mutatott rá *Benedek Zsolt*, a református kollégium igazgatója.

Mint mondta, eddig a bölcsődék a helyi önkormányzatok alárendeltségébe tartoztak, azonban az új törvény szerint a tanügyi intézmények, amelyek rendelkeznek akkreditált napközis óvodával, indíthatnak bölcsődét is.

(Folytatás a 2. oldalon)

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, FÉLÁRON!

Palliatív ellátó-hálózatot építenek ki

Romániában a súlyos állapotban lévő krónikus betegeknek csak csekély százaléka részesül palliatív ellátásban. Ezt a hiányosságot némileg enyhíthető, az egészségügyi minisztérium jelenleg uniós pénzalapokból épít ki egy hálózatot, amelynek köszönhetően a betegek otthonában biztosíthatók számukra a palliatív ellátást.

4.

Újdonságok és az irodalom mint főszereplő

Kevesebb mint egy hónap múlva újra az erdélyi és anyaországi könyves világ – alkotók, olvasók és művek – találkozásainak fő terévé válik Marosvásárhely. A „könyvben utazunk” mottóval 28. alkalommal megszűlő rangos szemle újdonságait csütörtök délelőtti sajtótájékoztatójukon összegezték a szervezők.

4.

A „szürke ismeretlen” levelei

A Látó szépirodalmi folyóirat által megszervezett tárlat anyaga a véletlen folyamán került elő, és azonnali az erdélyi magyar irodalom fellelt összarchívumának igen fontos részévé vált: a legnagyobb „elfeledett” író, költő, szerkesztő, Székely János leveleiről van szó.

17.

OPTICA OPTOFARM

A látás szakértője

Régi árakkal dolgozunk, nem drágítottunk!

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Ne hagyja ki az őszi szőnyegvásárt!

carpeta

Október 12–16. között térjen be a SAMIRA üzletbe: Marosvásárhely, Bartók Béla utca 1–3. szám. Szerdától vasárnapig 9–19 óra között szőnyegek, futószőnyegek nagy választéka várja, kedvezményes áron vásárolhat! Ajándék vár minden vásárlóra! Telefon: 0265/269-295; 0740-187-603.

OKTÓBER

14., péntek

A Nap kel
7 óra 38 perckor,
lenyugszik
18 óra 38 perckor.
Az év 287. napja,
hátravan 78 nap.

**Isten éltesse!*

Ma **HELÉN**,
holnap **TERÉZ** napja.

TERÉZ: a Terézia női név rövidülése.

IDŐJÁRÁS

Változókéony égbolt,
ködképződés lehetséges
Hőmérséklet:
max. 18 °C
min. 8 °C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2022. október 13.

1 EUR	4,9416
1 USD	5,0782
100 HUF	1,1414
1 g ARANY	273,6005

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai

Joker 14, 31, 24, 39, 12 + 13 **NOROC PLUS:** 2 7 4 8 6 6

40 2, 38, 14, 5, 22, 37 **SUPER NOROC:** 6 2 4 5 2 4

65 22, 40, 45, 5, 20, 44 **NOROC:** 8 7 1 7 5 2 6

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Megyei hírek

Okostermek avatnak Szovátán

Az Alapítvány az Innovatív Oktatásért támogatásával a High-Tech Suli (HTS) program keretében elkészült a szovátai Domokos Kázmér Óvoda, Gimnázium és Szakközépiskola okostermek. Az avató október 19-én 17 órakor lesz. Az ünnepélyes átadáson Horváth Ádám digitális oktatási szakértő a HTS programot, Vass Ferencz igazgató a pályázatot mutatja be. Ferencz S. Alpár, az RMPSZ alelnöke a HTS regionális perspektíváját ismerteti.

Állásbörze frissen végzett fiataloknak

A Maros Megyei Munkaerő-foglalkoztatási Hivatal október 14-én, ma délelőtt 9 órától állásbörzét szervez azoknak a fiataloknak, akik frissen végezték tanulmányaikat. Marosvásárhelyen a Művész moziban, Szászrégenben, Segesváron, Marosludason, Dicsőszentmártonban és Szovátán a munkapontokon várják az álláskeresőket.

Kabaré-előadás Szászrégenben

Kabaréjelenetek, anekdoták, szonok, kuplék és híres magyar filmek betétdaljai szerepelnek a Kabaré – a holnap városából című előadásban, melyre október 21-én, péntek este 7 órai kezdettel kerül sor a szászrégeni Eugen Nicorá művelődési ház nagytermében. Fellépnek: Kolcsár Katalin, Székely Zsenke, Plesa Róbert, Rigmányi István énekművészek, Gyenge Zoltán Balázs hegedűművész, Kolcsár Péter zongoraművész és Varkucs Róbert konferanszié. A műsort Plesa Róbert és Sorbán Attila állította össze. Az előadásra a belépés ingyenes.

Lehet jelentkezni az őszi vásárra

Október 19. és 22. között Marosvásárhelyen, a Színház téren tartják meg az őszi termékvásárt. 9 és 21 óra között az érdeklődők kézműves-, helyi élelmiszertermékek, virágdíszek és egyébek közül válogathatnak, lesznek helyi gasztronómiai termékek is: házikenyér, kürtöskalács, édességek, üdítők, borok. A szervezők előnyben részesítik a Maros megyei termelőket, kézműveseket. A kiállítók, elárúsítók a 0748-912-460-as (Florina Cantor) telefonszámon jelentkezhetnek. Benevezés a helyek függvényében.

Csónakiállítás Szászrégenben

Kilencven éve készítették el Szászrégenben az első csónakot. A kerek évforduló jó alkalom, hogy egy kiállítás keretében egyféle összegzést láthassunk a csónakkészítés múltjáról. A Varga István által összeállított kiállítás október 20-ig látogatható a szászrégeni Eugen Nicorá művelődési ház kistermében munkanapokon 9–17 óra között.

Hírszerkesztő: Mezey Sarolta

NÉPÚJSÁG

ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.

TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.

FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emilia.

Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujas.ro.

SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujas.ro E-mail: nepujas@e-nepujas.ro

Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. Nyomda: Palatino.

A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.

Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.

Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

Református bölcsőde indítását tervezik Marosvásárhelyen

(Folytatás az 1. oldalról)

A Marosvásárhelyi Református Kollégium égisze alatt már működik hosszított programú óvoda, így a törvény lehetővé teszi, hogy elindítsák ezt a folyamatot.

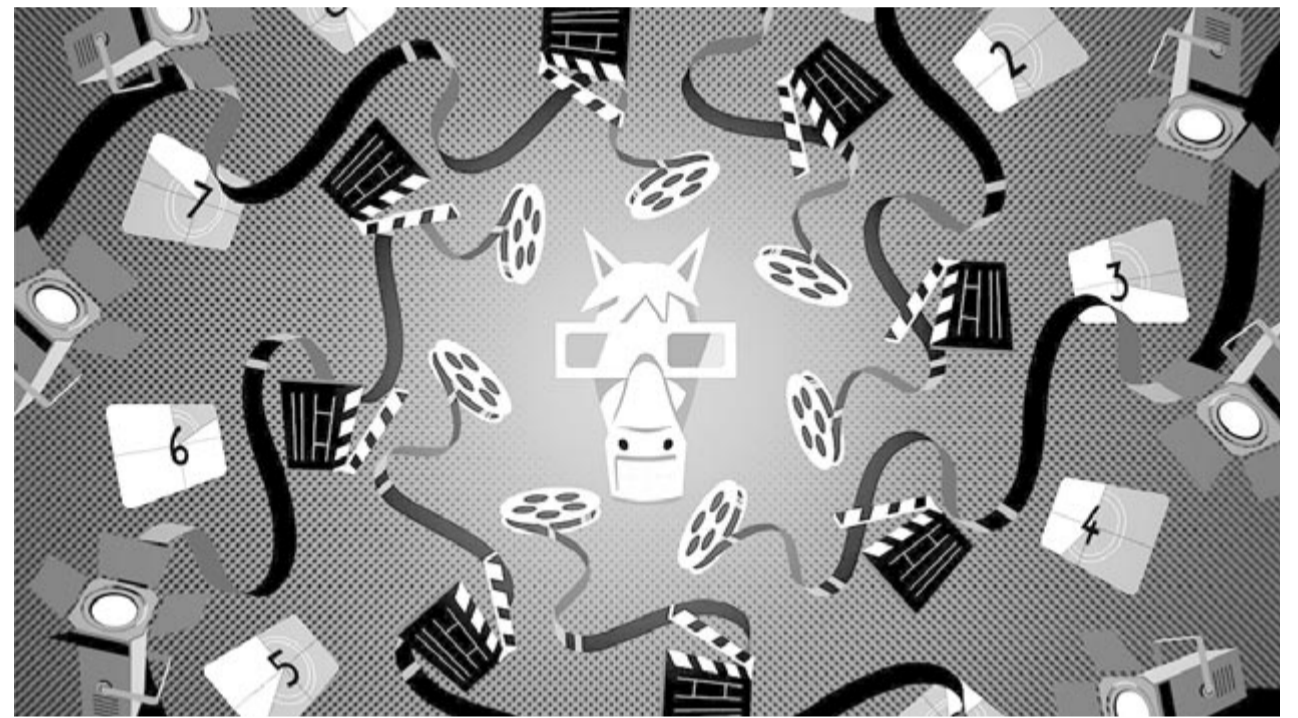
Benedek Zsoltól megtudtuk, hogy a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program keretében, az Erdélyi Református Egyházkerület támogatásával megvásároltak és felújítottak egy épületet a marosvásárhelyi 1918. December 1. úton lévő Gyermekek Palotájának az udvarán, ahol a tervek szerint ősszel megnyitná kapuit a korszerű, új bölcsőde. Az elképzelés az, hogy négy csoporttal működjön majd az intézmény, ahol korszerű étkezdét, illetve megfelelő méretű

játszófelületet is biztosítanak majd az aprónépnek a törvényes előírások értelmében. Hogy feltérképezzék, mekkora igény mutatkozik a szülők körében a bölcsődei helyek iránt, a napokban igényfelmérést kezdeményeztek, és már eddig, mindössze néhány nap alatt két csoportra való gyerek szüleitől érkezett meg a beiratkozási kérelem. Az igényfelmérésre amiatt került már most sor, hogy mielőbb elindíthassák a folyamatot a bölcsőde jóváhagyása végett, hiszen be kell kerülnön a marosvásárhelyi iskolahálózatba az intézmény, erre pedig a helyi tanácsnak, majd a megyei tanfelügyelőségnek, valamint az Oktatás Minőségét Felügyelő Ügynökségnek (ARACIP) is rá kell bólintania.

Filmtettfeszt – erdélyi magyar filmszemle

Marosvásárhelyen október 15-16-án kerül sor a Filmtettfesztre. A Művész moziban szombaton 18 órától Szabó Attila dokumentumfilmjét vetítik: Erdők nélkül nincs Erdély, 20 órától Fazekas Máté vígjátékát tűzték műsorra, címe:

Kilakoltatás. Vasárnap 18 órakor Eperjes Károly Magyar Passió című filmdrámája, 20 órától Xantus János Eszkimó asszony fázik című filmje látható. A belépés díjtalan, a filmet román felirattal vetítik.

Három új utca

A hét folyamán a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal aláírta az Egyesülés negyed három új utcájának kivitelezési szerződését. Az első szakasz 1800 méter hosszú, amely a maroszentannai Virág utcát köti össze a maroszentkirályi Delureni utcával és a Szabadi út kereszteződésében talál-

ható körforgalommal. A második szakasz az Alsóforduló utca és a Hídvég utca között van. A harmadik szakasz az első szakaszt a Hídvég utcával köti össze.

A terv becsült értéke 1 millió lej heával együtt – közölte Soós Zoltán polgármester.

RENDEZVÉNYEK

XXIV. Bernády Napok

A Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány szervezésében október 18–28. között kerül sor a XXIV. Bernády Napok rendezvénysorozatára. 20-ig tematikus diákversenyek – virtuális kincskeresés, sport- és képzőművészeti vetélkedő – zajlanak. Október 27-én, csütörtökön 18 órakor a Bernády Házban tartják a rendezvénysorozat ünnepélyes megnyitóját, ekkor az alapítvány 30 évén lesz a hangsúly, a földszinti galériában képzőművészeti, az emeletben fotókiállítás nyílik, illetve bemutatják a Galéria a Bernády Házban 3. című művészeti albumot. 28-án, pénteken délelőtt 10 órakor a református temetőben megkoszorúzzák Bernády György sírját, 10.15-től a köztéri szobrát. 12 órakor a Bernády Házban díjazták a diákvetélkedő nyertesét. 18 órakor a Kultúrpalotában adják át a Bernády-émlékplakettet, majd Mácsai Pál magyarországi színművész előadása következik.

Oktoberfest Marosvásárhelyen

Október 14-e és 16-a között a marosvásárhelyi Ligetben is megszervezik a németek hagyományos ünnepét, az Oktoberfestet. A rendezvény hivatalos megnyitója 14-én, ma 16 órától lesz, amelyet fúvószenekari előadás követ. A művészi műsorok mellett sörívő versenyeket szerveznek, a támogató sörtermelők bemutatják termékeiket, gasztronómiai különlegességek is lesznek. A konstancai Mega Vidámpark különböző játékokat, berendezéseket, hintákat stb. telepít a fesztivál helyszínére.

Könyvbemutató Marx József munkásságáról

Október 18-án, kedden 18 órától a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Stúdió Színházának előterében (Köteles utca 6.) bemutatják dr. Jakab Tibor Performativitás és teatralitás Marx József fotográfiáiban című könyvét. Az eseményt megnyitja dr. Kós Anna, az intézmény dékánja, a kötetet dr. habil. Ungvári Zrínyi Ildikó méltatja.

Rally 60 – régi autók versenye

A Maros Classic Car Club a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatallal együttműködésben a hét végén, október 15–16-án tartja az oldtimer és youngtimer gépkocsik Rally 60 elnevezésű versenyét. Az ügyességi és egyéb próbákból álló megmérettetés szombaton délelőtt 11 órakor az Őszi retroparádé nevű régi-autó-bemutató után startol a városközpontból, és vasárnap a szovátai tökfesztiválon ér véget. Bővebb tájékoztatás az útvonalról és a programról a www.rally60.ro honlapon található.

Tudományos ülészak a Sapientian

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság a hét végén tartja Marosvásárhelyen, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen a XXIII. energetikai-elektrotechnikai (ENELKO), illetve a XXXII. számítástechnikai és oktatási (SzámOkt) konferenciát. Az ülészak célja lehetőséget teremteni az erdélyi, magyarországi, valamint más országokbeli magyar szakembereknek tudományos eredményeik bemutatására és a szakmai kapcsolatteremtésre. További részletek a Sapientia marosvásárhelyi karának honlapján.

642357800076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

A 150 éves magyar nyelvű egyetemi oktatást ünneplik Kolozsváron

A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemen (BBTE) háromnapos tudományos ülészekkel, kiállításokkal ünneplik az egyetem jogelődjének tekintett Ferenc József Tudományegyetem 1872-es megalapítását, a városban 150 éve indult magyar nyelvű egyetemi oktatást.

Az évfordulós rendezvények szerdai megnyitóján Daniel David rektor úgy véle: a BBTE nem lehetne a legtöbb diákot vonzó romániai egyetem, és nem lenne immár hét éve a nemzetközi rangsorokban legjobban jegyzett romániai felsőoktatási intézmény, ha nem lenne háromnyelvű, és nem összesítené a magyar, a román és a német nyelvű oktatás javát.

„Azt szeretnénk, hogy érezze az erdélyi magyar közösség: itt van az ő akadémiai otthona” – jelentette ki a rektor. Azt is hozzátette, európai beágyazottságban szeretnék otthonossá tenni az egyetemet a magyar közösség számára.

Daniel David azt is jó dolognak tartotta, hogy Erdélyben létrejött még két magyar nyelvű egyetem: a Partiumi Keresztény Egyetem (PKE) és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE). Fontosnak tartotta, hogy kiegészítsék egymást, egyeztessenek a magyar közösség felsőoktatási igényeiről.

Soós Anna, a magyar tagozatot vezető rektorhelyettes az egyetem 150 évvel ezelőtti indulásának a nehézségeit idézte. Megemlítette: Ferenc József császár és király rendelete segítette azt, hogy a szervezőmunka már azelőtt megkezdődjön, hogy a parlament elfogadja az egyetemalapítás törvényét. A jogszabályt végül 1872. október 12-én hirdette ki az uralkodó, november 10-én nevezték ki Berde Áront, az első rektort, és másnap kezdte el a tanévet az első 258 diák. Megjegyezte: nehezen indult, de gyorsan fejlődött az egyetem, 40 évvel később már 2343 hallgatója volt.

A rektorhelyettes megjegyezte: ma több mint 6800 diák tanul a BBTE-n magyar nyelven 17 karon, 19 intézetben, 347 főállású és több mint száz óraadó tanár közreműködésével. Úgy vélte: az egyetemen a kiválóság a hagyomány része.

Az egyetem egykori diákjaként felszólaló Markó Béla költő, volt miniszterelnök-helyettes elmondta: a 2011-es tanügyi törvénnyel lehetővé tették, hogy a multikulturális egyetemek egyenlő jogokat biztosítsanak a román, magyar és német nyelvű felsőoktatásnak. A BBTE és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem alkalmazta a törvényt, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyászati Egyetem (MOGYE) azóta is kibúvókat keres. „Itt a román és a magyar nyelvű oktatás nem egymással küzd, hanem inkább a szűkös költségvetéssel, és időnként az egyetemi autonómia hiányával” – fogalmazott Markó.

Zakar Péter, a Szegei Tudományegyetem rektorhelyettese azt idézte fel, hogy az egyetem Kolozsvár infrastruktúrájának a fejlődéséhez is hozzájárult. Amikor az itteni gázgár ellenállt a modernizálásnak, az egyetemi tanárok a villamosítás mellett foglaltak állást.

„Mindketten megerősödünk abban a tudatban, hogy nemcsak a múltunk, a hagyományaink közösek, hanem a jövőnk is” – jelentette ki a kolozsvári és szegei egyetemek együttműködéséről a rektorhelyettes. A két egyetem azért tekinti közös elődjének a Ferenc József Egyetemet, mert a Trianon után Erdélyből elmenekült kolozsvári tanárok alapították meg 1921-ben a Szegei Tudományegyetemet.

Az egyetemen az évfordulóra kiállítást rendeztek, mely a kezdeti idők tudományos munkáit, az egyetem díszjelvényeit, pecsétnyomóit mutatja be. Az egyetemre vitték a kiállításra a kolozsvári Művészeti Múzeumból Ferenc József mellszobrát is, amelyet maga a császár ajándékozott 1895-ben az egyetemnek, és amely vélhetően Fadrusz János alkotása.

A jelenlegi BBTE a második világháború idején, a második bécsi döntés nyomán visszatelepült, majd a román királyi dekretummal is megalapított magyar tannyelvű (1945-től Bolyai János nevét felvevő) tudományegyetemnek és a háború után Kolozsvárra visszatért román tannyelvű (1947-től Victor Babeş nevét felvevő) tudományegyetemnek a román kommunista hatóságok által elrendelt 1959-es egyesítésével jött létre. (MTI)

Szivárgás Lengyelországban a Barátság kőolajvezetékén

Szivárgást észleltek a Barátság kőolajvezeték északnyugat-lengyelországi szakaszán, Zura-wice közelében. A műszaki szolgálatok mintegy ezer négyzetméter területű kiömlést próbálnak felszivattyúzni. A szivárgás oka egyelőre ismeretlen – közölte az olajvezeték üzemeltető lengyel vállalat, a PERN.

A közlemény szerint a szivárgás az Oroszországból Németországba tartó vezeték-szálat érinti. A sérült vezeték-szálon leállt az olaj továbbítása.

A lengyel klímaügyi minisztérium helyettes államtitkára, Adam Guibourgé-Czetwertyński azt mondta, jelenleg elemzik a helyzetet. A szivárgás néhány tucat kilométerre van Plocktól. A helyszínen vannak a tűzoltók és a biztonsági szolgálatok is.

Az ukrán orosz invázió miatt bevezetett EU-s szankciók az orosz kőolajszállításokra is vonatkoznak (az egyik kivételt ez alól a Barátság vezeték déli ágán, Szlovákiába és Magyar-

A Barátság kőolajvezeték

országra is irányuló szállítások képezik). Lengyelország és Németország az év végéig szeretne függetlenné válni az orosz olajimporttól. (Euronews)

Ország – világ

Bajban a védelmi miniszter a béketárgyalásokat sürgető nyilatkozata miatt

Bírálatok középpontjába került Vasile Dincu védelmi miniszter a béketárgyalásokat sürgető múlt hét végi nyilatkozata miatt. A miniszter egy kereskedelmi televízióban adott interjújában arról beszélt, hogy a háborúnak csak a béketárgyalások vethetnek véget, amelyeket Ukrajna helyett a „világ országainak, az Egyesült Államoknak, a NATO-nak” kell lefolytatniuk Oroszországgal. Dincu szerint a béketárgyalás mindenképpen jobb lenne, mint a jelenlegi – emberéleteket és anyagi javakat megsemmisítő – pusztítás, még akkor is, ha csupán egy befagyott konfliktus eredményezne. Csütörtökön Nicolae Ciucă miniszterelnököt újságírók arról kérdezték, hogy szándékában áll-e meneszteni Vasile Dincut. A kormányfő kijelentette: várja, hogy a védelmi miniszter hazaérkezze a NATO miniszterei értekezletéről. „A lehető legnyitabban el kell beszélgetnünk a véleményéről. Ez ugyanis nem a kormány álláspontja, és akkor világosan tisztázunk kell ezt a helyzetet” – tette hozzá a miniszterelnök. Klaus Iohannis államfő a georgiai elnökkel közösen tartott keddi sajtótájékoztatóján bírálta Dincut, akitől szerdai pártja is elhatárolódott. (MTI)

Románia áramot szállít a Moldovai Köztársaságnak

Románia elkezdi villamos energiát szállítani a Moldovai Köztársaságnak, miután a román Hidroelectrica és a moldáv Energocom vállalatok aláírtak egy erről szóló szerződést – jelentette be csütörtökön Virgil Popescu energiaügyi miniszter. A szerződés 100 megawatt villamos energia szállításáról szól. Közölte, hogy a kormány szerdai ülésén elfogadott egy sürgősségi rendeletet, amely kötelezi a román energiaszolgáltatókat, hogy az orosz-ukrán háború okozta rendkívüli helyzetben kétoldalú megállapodásokat kössenek a moldáv kormány által kijelölt vállalatokkal. „Ezentúl is Moldova állampolgárai mellett állunk” – írta közösségi oldalán a miniszter. Moldovának azt követően lett szüksége sürgősen villamos energiára, hogy az orosz rakétahadászok következtében – amelyek ukrán energiahálózatokat rongáltak meg – Kijev energiaexport-tilalmat rendelt el. (MTI)

Scholz: Putyin „keresztes háborút” folytat a liberális demokrácia ellen

Vlagyimir Putyin orosz elnök támadása Ukrajna ellen egy szélesebb művelet, a liberális demokrácia elleni putyini „keresztes háború” része – jelentette ki Olaf Scholz német kancellár csütörtökön Berlinben. A szociáldemokrata politikus a haladó szellemiségű kormányzás ügyeiről szóló, Progressive Governance Summit című konferencián sugárzott üdvözlő beszédében kiemelte, hogy a tekintélyelvű és a jobboldali populista politika már hosszabb ideje erősödik, és „a liberális demokrácia évek óta támadás alatt áll, kívülről és belülről is”. Mint mondta, ez a folyamat „egészen új szintet ért el”, amikor Vlagyimir Putyin rárontott Ukrajnára, és világossá tette, hogy támadása nem csupán Ukrajnáról szól, hanem egy „keresztes háború” része, amely a liberális demokrácia, a szabályokon alapuló nemzetközi rend, a szabadság és a haladás, „az életmódunk, és ahogy Putyin mondja, a kollektív Nyugat, vagyis mindannyiunk ellen” irányul. (MTI)

Aktuális

Zöld fonáságok

Benedek István

Megszokhatjuk, hogy a különböző dolgokat európai szinten vizsgáló felmérésekben szép hazánk rendszerint a sereghajtók között kullog. Vannak néha kivételek is, mint például egy nemrég készített felmérés arról, hogy a különböző európai országok milyen mértékben „zöldítették” a gazdaságukat, azaz mekkora mértékben csökkentették az üvegházhatású gázok kibocsátását.

Az idevágó 2020-as adatsort nemrég tette közzé az unió statisztikai hivatala, a jelentést szemlélő egyik hazai gazdasági portál pedig azt is mellékelte ehhez, hogy nálunk a rendszerváltás óta közel felére csökkent ennek a gáz kibocsátásának a mennyisége. Ez kétségteljesen jó tesz a környezetnek,

de alighanem legalább annyit, ha nem többet árt a megélhetésünknek. Mert a nyugati országoktól eltérően, ahol ez a zöldítés tudatos gazdaságpolitikai döntések nyomán zajlik, nálunk szó nincs tervezésről. Itt azért szennyezőnk kevesebbet, mert a rendszerváltáskor létező nagyiparnak szinte már nyoma sincs, a megmaradt vegyi és nehézipari üzemeket épp mostanság irtja ki az energiaválság, és a széntüzelésű szennyező erőműveket is bezárták. Így tényleg szépen zöldültünk, csak közben az áramot illetően exportórból importórré váltunk, és az éppen haladó nagyipari létesítményekben szinte másfél milli munkavállaló lába alatt inog a talaj, akikből valószínűleg sokan fogják gyarapítani a nyugatra vándorló megélhetési menekültek ötmilliósnál népesebb táborát. Ilyen tempóban a következő romániai népszámlálást majd ki lehet terjeszteni Európára.

Magát az említett statisztikát egyébként német mérgeződek készíthették, vagy olyan valaki, aki nem akarta ezeket felidegesíteni. Egyrészt már az ferdítés, ha a 2020-as adatokra támaszkodva akar valaki komolyabb következtetéseket levonni, hiszen az első koronás esztendőben hónapokra leállt

szinte minden az egész kontinensen, így más mellett a környezetszennyezési adatok sem relevánsak számos összefüggésben.

Másrészt az is nagy kópéság, hogy a szennyezés mértékét lakosságra eső tonnában számolják. Így véve például a 600 ezres lélekszámú Luxemburg is elég komoly szennyezőnek számít, miközben a 80 milliós lélekszámú Németországban a luxemburgi teljes lakosság többszörösét kitevő számú ember dolgozik nem ózonkivonatot pufogató ipari létesítményekben. Ha azt nézzük, hogy ki mennyi nettó szennyezőanyagot termelt a koronás karantén előtti 2019-es évben, akkor meg az látszik, hogy a német gazdaság egyedül termelt szinte annyi üvegházhatású gázt (809,7 kilotonnát), mint a képzeletbeli dobogó második és harmadik helyén álló britek (453,1) és franciák (442,9) együttesen. Csak ezt az adatot nehezen lehetne kimagyarázni a német adófizetőnek, aki már az energiaválság előtt is a legdrágább villanyszámlát fizette a földrészen zöldítés címén. Még mindig jobban járt, mint mi, akikre koplalás vár, ha a dolgok így mennek tovább.

A Maros Megyei Klinikai Kórház is része a kísérleti programnak Palliatív ellátóhálózatot építenek ki

Romániában a súlyos állapotban lévő krónikus betegeknek csak csekély százalékra részül palliatív ellátásban. Ezt a hiányosságot némileg enyhítendő, az egészségügyi minisztérium jelenleg uniós pénzalapokból épít ki egy hálózatot, amelynek köszönhetően a betegek otthonában biztosítanák számukra a palliatív ellátást. A kísérleti programba első körben a Maros Megyei Klinikai Kórházat is bevonták.

Menyhárt Borbála

Az egészségügyi minisztérium a brassói Hospice Házzal közösen európai uniós pénzalapokból indítja el – egyelőre kísérleti jelleggel – a programot, szakembereket képeznek a palliatív ellátáshoz, és fokozatosan létrehozna majd egy olyan országos hálózatot, amely a súlyos állapotú krónikus betegek otthoni gondozását látja el.

Dr. Ovidiu Gîrbovan, a Maros Megyei Klinikai Kórház menedzsere lapunknak elmondta: az egészségügyi szaktárca az egészségbiztosító pénztárral az uniós program keretében első körben kísérleti jelleggel országszerte 6-8 központot létesít, ezek egyike Marosvásárhelyen lesz. A Maros Megyei Klinikai Kórházat – amelyek

keretében onkológiai klinika is működik – is bevonták az otthoni palliatív ellátóhálózat kiépítését célzó kísérleti programba. A palliatív ellátás keretében a súlyos betegek számára olyan szolgáltatásokat biztosítanak, amelyek megkönnyítik a mindennapjaikat, a hozzátartozóikét is azáltal, hogy egészségügyi ellátást, szaktanácsadást, fájdalomcsillapítást biztosítanak, de ugyanakkor lelki támaszt is nyújtanak a betegeknek, mindezt persze a kezelés mellett, amit a páciens állapota igényel. A menedzser hangsúlyozta, a cél az, hogy az egészségügyi ellátás a beteg otthonában történjen, ne emeljék ki a beteget a megszokott környezetéből, hiszen palliatív ellátásra súlyos állapotú, végső stádiumban lévő krónikus betegek szorulnak, tehát kényelmesebb számukra, ha egy képzett, multidiszciplináris szakembercsapat révén a saját otthonukban részesülnek a megfelelő ellátásban. Ez azt jelenti, hogy szakembereket, orvosokat, asszisztenseket, pszichológusokat, kinezioterapeutákat és lelkielvezőket képeznek arra, hogy ezt az ellátást biztosítani tudják, illetve működik majd egy központ, amely a tevékenység irányításáért felel. Maros megyében vannak szakorvosok, akik ezeket a teendőket el fogják majd látni, illetve az asszisztensek képzése is folyamat-

ban van, így előreláthatólag néhány hónapon belül elindulhat a szolgáltatás.

Dr. Ovidiu Gîrbovan hozzátette, egyelőre kísérleti jelleggel létrehozott központról van szó, azonban valószínűleg fokozatosan kisebb egységek alakulnak majd, esetleg a kisebb városokban, hiszen Marosvásárhelyről nem fogják tudni el látni a megye különböző sarkában

A marosvásárhelyi onkológiai klinika

Fotó: Bodolai Gyöngyi

Körvonalaiiban a 28. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár Újdonságok és az irodalom mint főszereplő

Kevesebb mint egy hónap múlva újra az erdélyi és anyaországi könyves világ – alkotók, olvasók és művek – találkozásainak fő terévé válik Marosvásárhely. A „könyvben utazunk” mottóval 28. alkalommal megszülető rangos szemle újdonságait csütörtök délelőtti sajtótájékoztatójukon összegezték a szervezők.

Nagy Székely Ildikó

Káli Király István, az előkészületek jelentős részét idén is felvállaló Romániai Magyar Könyves Céh elnöke a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivállal állította párhuzamba a marosvásárhelyi vásárt, amely 1995-ben a magyar főváros neves rendezvényének mintájára indult el, annál egy évvel később. A világjáró két évében Budapesten elmaradt a fesztivál, a vásárhelyiek azonban a pandémia megszorításai között is megszervezték, így a rendezvények számát illetően nemcsak utolérték, hanem eggyel meg is előzték a pestit.

– Ezt azért mondtam el, hogy mindenki érezze, mekkora fontosságot tulajdonítunk ennek a könyves rendezvénynek, nem feltétlenül a saját szempontjainkat, hanem azt az igényt figyelembe véve, amelyet Marosvásárhely könyvbarátai, olvasóközönsége támaszt a szervezőkkel szemben – mondta a főszervező, majd arra hívta fel a figyelmet, hogy idén a korábbi éveknél is hangsúlyosabb szerepet kap a könyvünnep az irodalom.

Az alkotói világ színe-java

– Sikerült a magyarországi és az erdélyi irodalom „krémjét” megnyerni a vásárnak, így abban a kellemesen kellemetlen helyzetben voltunk, hogy a helyszíneket és az időpontokat nagyon nehezen tudtuk elosztani – árulta el Káli Király Ist-

Fotó: Nagy Tibor

ván, majd arra is kitért, hogy az elmúlt időszakban egy másféle kihívással is szembe kellett nézniük, ugyanis úgy tűnt, hogy nem szívesen látott vendég a könyvvásár a Nemzeti Színház épületében. Próbáltak is más lehetőséget találni – szóba került a sportszarnok, az épülő műjépgálya, az Ifjúsági Ház, a Kultúrpalota és a szemle „sátorossá válása” is –, de végül mégis megtalálták a közös hangot a színház illetékeseivel. Így az idei vásár az eredeti helyén lesz november 10–13. között. Az események központi színhelye a színház Kisterme, valamint a protokollterem lesz, néhány rendezvényre pedig a Nagyteremben kerül sor.

A magyarországi meghívottak között van mások mellett Bereményi Géza, Oravecz Imre, Tolnai Ottó, Garaczi László, Darvasi László, Szántó T. Gábor, Péntek Orsolya, Kiss Noémi, Tóth Krisztina, Szócs Petra. Az erdélyi alkotók közül Balázs Imre József, Fekete Vince, Markó Béla lesz többek között jelen a könyvvásáron. Németországból Hajdú Farkas Zoltán író érkezik ez alkalomból Marosvásárhelyre, továbbá itt lesz Balla Árpád Zoltán és a négy programban is sze-

repelő, sziporkázó egyéniség, Márton László.

Káli Király István a kiemelt programok között említette a mai magyar irodalom értékeiről a könyvünnep első napján, csütörtökön este a Nagyteremben zajló beszélgetést Bereményi Géza, Oravecz Imre, Tolnai Ottó, Markó Béla, Péntek Orsolya, Vida Gábor részvételével, Mészáros Sándor moderálásával; a pénteki eszmecsere az irodalmi kánonban való jelenlétről Garaczi és Darvasi Lászlóval, valamint Szántó T. Gáborral, Márton Evelinnel és Márton Lászlóval, Szegő János moderálásával; Nyáry Krisztián Így szerettek ők című harmadik kötetének bemutatóját dramatizált változatban a Nagyterem színpadterében. Szombaton a vásár mottójához kapcsolódva Kiss Noémi, Péntek Orsolya, Oravecz Imre és Nyáry Krisztián arról beszélget, hogy hogyan jelenik meg az utazás az irodalomban, illetve milyen módszerekkel lehet bemutatni a világot. Szintén szombaton zajlik izgalmas párbeszéd a magyar női irodalomról Péntek Orsolya, Márton Evelin, Kiss Noémi, Tóth Krisztina és Szócs Petra között, Torma Mária irányításával. Termé-

zők szerint az elkövetkező években egyre nő a daganatos megbetegedéssel diagnosztizált páciensek száma.

Dr. Dégi László Csaba kolozsvári egyetemi oktató, az Európai Rák-szervezet igazgatója, a Nemzetközi Pszichoonkológiai Társaság ügyvezető titkára idén februárban egy lapunkban közölt interjúban elmondta, a legutóbbi adataik alapján az évi új daganatos diagnózisok száma Romániában megközelíti a 100 ezret, daganatos megbetegedés miatt pedig évente közel 60 ezren halnak meg.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

Fontos újdonsága az idei könyvünnepnek Az Év Szerzője díj, amelyet hagyományteremtő szándékkal hoztak létre a vásár szervezői. Az elismerést erdélyi irodalmi lapok főszerkesztőiből álló zsűri ítéli majd oda egy idén szépirodalmi művet megjelentető alkotónak.

SZÍNES VILÁG

XIX. évf. 41. (831.) szám, 2022. október 14., péntek

Az angol nyelv mindennekfelett*

Dr. Ábrám Zoltán

Az ország hivatalos nyelve az angol, amely majdnem minden Nagy-Britanniában született brit állampolgárnak az anyanyelve. Ráadásul a Brit Birodalom egykori országaiban, a Brit Nemzetközösség államaiban leginkább angolul beszélnek, ott többnyire államnyelvvé vált. Emellett az angol nyelv elterjedtségét tetézi, hogy a személyes értekezés, a tudományos kapcsolattartás legfontosabb eszköze lett. Míg az angol nyelvet a XVI.

a normann hódítás közötti időszakot (450–1066) angolszász vagy helyesebben óangol kornak nevezik. Az óangol nyelv számos nyelvjárása közül az ország uralkodó nyelve a wessexi dialektus lett, melyet Nagy Alfréd (871–901) emelt irodalmi nyelvvé. A dán hódítással óskandináv elemek is kerültek az angolba, de hatásuk csekély volt, mivel a vikingek inkább a műveltebb angolok nyelvét sajátították el.

Az angol nyelv fejlődésének második korszaka (közéangol) a XVI. század elejéig tar-

szabályozták. Az irodalmi nyelv a gondolatok és érzések legfinomabb árnyalatainak a kifejezésére is alkalmassá vált; Shakespeare, Milton és követőik munkássága a tökéletességnek a legmagasabb fokára emelte.

A XVI. század óta az angol nyelv hangtani tekintetben sok változáson esett át, az írás azonban keveset módosult. Az angol helyesírás sem változott lényegi kérdésekben, miközben nőtt az eltérés az írott és a beszélt nyelv között. Érdekesképpen megemlíthető, hogy megszűnt a tegező forma (thou, thee), és ma az angol nyelv csak a magázást ismeri (you). A londoni dialektus túlsúlya fokozatosan erősödött; a londoni nyelvjárásból fejlődött ki az egységes angol irodalmi nyelv, ugyanakkor az élő nyelvre nézve is mintakép maradt. A művelt londoni kiejtést tekintik ma is mértékadónak, ezt tanítják az iskolákban, és az angolul tanuló idegeneknek is ez szolgál követendő mintaként.

A nyelv és az irodalom mindig szoros kapcsolatban állnak egymással. Az angol irodalom változatosságában, erejében és egyetemességében állandóan nagy hatást gyakorolt a művelődés fejlődésére. Az angol nép nemzeti sajátosságai hűen visszatükröződnek irodalmában. Ilyen sajátosságok a természetvel való szoros kapcsolat, az igazsághoz való ragaszkodás, a konzervativizmus, a gyakorlati érzék. Jellemző ugyanakkor az a beolvasztó erő, amellyel az angol szellem az idegen elemeket nemzeti tulajdonná alakította.

Az első költői termékek még abból a korból valók, amikor az angolszászok őshazájukban voltak. Az óangol korszakra jellemző a kelta befolyásolt költészet, a latinból való (biblia)fordítás és az angol próza kialakulásának az ötvözet. A közéangol korszakban a mindinkább felvirágzó és nemzeti nyelven is megszólaló történeti irodalomból keletkezett az angol elbeszélő költészet; az egységes angol irodalmi nyelv kialakulása egyúttal az angol irodalom kibontakozásának is teret engedett. Több körülmény szerencsés találkozásának köszönhető, hogy a XVI. század második felében az angol irodalom páratlan virágzása bekövetkezett. A magas szinten művelt műfajok között megtaláljuk az esszét, történeti munkákat, regényt, szonettet, elbeszélést, de a dráma fejlődése jelenti a csúcspontot. Shakespeare (1564–1616) költészete nemcsak örök életűnek, hanem együt-

rásban és kiejtéssel beszélnek, ezért két angolul beszélő egyén nem mindig érti meg egymást. A híres magyar származású humorista, George Mikes nagyon találóan írta le a nyelvi nehézségeket. Egyik közismert anekdotájában elmeséli, hogy már jó ideje Angliában élt, amikor édesanyja meglátogatta. Hogy beilleszkedését megkönnyítse, érkezése után nem sokkal Mikes elment a nyelviskolába azzal, hogy egy személyt, az édesanyját beírassa a nyelvtanfolyamra. Kérését követően a titkárnő szánalmasan ránézett, és így szólt hozzá: Rendben van! De önnel mi lesz?

Írásom végén érdekességképpen kitérek a Walesben használt gael nyelvre. Mindnyájan hibátlanul beszélnek az angolt, és mintegy félmilliónyian anyanyelvi szinten használják az ősi nyelvet. Elsősorban az északnyugati Gwynedd tartományban, ahol a gyermekek háromnegyede nem tud angolul mindaddig, amíg el nem kezd az iskolát. A walesiek kelta nyelve a legősibbek közé tartozik, és erre nemcsak a furcsa szavak látványa utal, hanem még inkább a raccsoló-rekedtes beszédstílus, a számunkra idegen torokhangok torlódása. Abécéjük voltaképpen nem is olyan bonyolult, de feltűnést kelt néhány kettős mássalhangzó létezése és a kevés magánhangzó jelenléte. Íme a teljes walesi betűrend huszonegy betűje: a, b, c, ch, d, dd, e, f, ff, g, ng, h, i, l, ll, m, n, o, p, ph, r, rh, s, t, th, u, w, y.

Walesben természetesen a kétényelvű feliratok. A határ átlépésekor az országút mellett máris szembeötlik a tábla: Welcome to Wales! / Croeso i Cymru! (Isten hozott Walesben!). Ez az udvariaskodás az angoloknak és a külföldieknek szól. A többi feliraton ugyanis a walesi szöveg szerepel elsőnek. Például az, hogy: FFERYLLFA / CHEMIST, azaz GYÓGYSZERTÁR. Fehér alapon zöld nagybetűkkel a walesi szöveg, feketékkel az angol, majd a tábla jobb sarkában egy piros, egy zöld kontúrú fehér és egy fekete színű gyógyszerári edényábra. Évtizedek óta senkit sem zavar. De jó példának adhatnám a rendőrségi feliratot is: Heddlu Gogledd Cymru: Parcio awdurdodol yn unig / North Wales Poljce: Parking for authorised personnel only (Észak-Wales Rendőrsége: Parkolás csak engedéllyel).

A walesi nyelv ingyencégei közül kiemelkedik egy 58 betűből álló falunak a neve, amely a leghosszabb helységnév az Egyesült Királyságban, és így bekerült a Guinness Re-

században, I. Erzsébet királynő korában körülbelül ötmillió ember beszélt, a huszadik század elejére mintegy 150 millióra rúgott az angolul beszélők száma, mára pedig meghaladta a milliárdos nagyságrendet. Az új évezredben elmondható, hogy az angol a világ egyik legelterjedtebb nyelve, a legegységesebb nemzetközi nyelvvé vált. Az angol nyelv elsajátítása iránti igény egyre nagyobb az idegenek körében, messze meghaladja a más idegen nyelvek tanulásának arányát.

Az Egyesült Királyságban az angol nyelv az egyeduralgó ugyan, de Skóciában a gaelt, Walesben a walesi nyelvet, Észak-Írországban az ír is beszélnek, bár igencsak kevesen. Mindhárom nyelv voltaképpen egy és ugyanaz, a kelták által beszélt gael nyelv változatai. A gael (kelta) a szigetország őslakói, a kelta származású britek ősi nyelve. A több évszázados római fennhatóság miatt a latin népnyelv – különösen a városokban – mindinkább kiszorította a használatát. A gael nyelv az elszigeteltebb, távolabb eső vidékeken maradt használatban. Skócia hegyvidékein és egyes szigetein, Wales és Írország elszigetelt helyein még ma is anyanyelvi szinten beszélnek, ugyanakkor nemzeti divat lett az elsajátítása. Az angol nyelv fejlődésére a gaelnek jelentéktelen befolyása volt, viszont annál kifejezőbb a latin nyelv hatása. Egyes latin szavakat még az angolszászok hoztak magukkal szárazföldi hazájukból.

Az V. században Britanniát elárasztó germán törzsek az ellenállásra képtelen briteket visszaszorították a hegyes vidékekre, és az ország meghódított részeiben a győztes germánok nyelve lett uralkodóvá. Ez a germán nyelv, a hódítóknak hazájuktól való elszakadása és a szigetország lakosságával való érintkezés következtében, egészen sajátos fejlődést vett, és eredeti alakjától mindinkább eltért.

Az angol nyelv fejlődésében a germán és

tott. A normann hódítással előtérbe került a francia nyelv és műveltség, amely az angol nyelvre nagy befolyást gyakorolt. Miközben a normann francia (későbbi alakjában anglo-normann) lett az uralkodó nyelv, az angol háttérbe kezdett szorulni. Míg előbb az udvar és az uralkodó társadalmi osztályok használták, a nép szélesebb rétegei megőrizték angol anyanyelvüket. A kezdeti ellentéteket követően a XIII. század közepén a hódító normannok és az őslakos angolszászok összeforrásából fejlődött ki az angol nép. Ebben az átalakulásban az anglo-normann nyelv úgyszólván beleolvadt az angolba, a köznépfokozatosan elveszítette franciatudását. A francia csak hivatalos nyelvként maradt használatban a latin mellett. A közéangol szókinésén viszont jól kivehető az erős francia befolyás. A politika, a közigazgatás, a tudomány, a művészet körébe tartozó kifejezések többnyire francia eredetűek. A mindennapi élet és kedélyvilág kifejezései, valamint a nyelvtani szabályok és felépítések viszont megtartották germán eredetüket.

A XIV–XV. századra tehető az egységes angol irodalmi nyelv kifejlődése és elterjedése. A számos dialektus egységesítéséhez és az egységes irodalmi nyelv gyors kialakulásához nagyban hozzájárultak egyes szerzők művei (Chaucer, Wiclif) és a könyvnyomtatás feltalálása, de leginkább az határozta meg, hogy az angol a hivatalokban is teljesen kiszorította a franciát. London az egész országban érvényesítette befolyását, a hivatalos iratok a londoni nyelvjárás sajátosságait hordozták.

Az újangol korszak a XVI. század elejétől tart. A reneszánsz eszméiről a költészet és a nyelvészet divattá vált a latin és görög szavak sűrű használata, és ezek – a francia, olasz, spanyol és egyéb kölcsönzavakkal együtt – fokozatosan beépültek az irodalmi nyelvbe. Ugyanakkor ebben a korban a helyesírást egyszerűbb és egyenletesebb elvek szerint

tal utánozhatatlannak bizonyult. Pedig olyan közismert követői akadtak az angol irodalomban, mint Milton, Pope, Swift, Defoe, Scott, Burns, Byron, Shelley, Keats, Dickens, Thackeray, Kipling, Wilde és huszadik századi társaik.

Az angol nyelv és irodalom világ körüli utat tettek meg. Így a közép-kelet-európai ember általános műveltségének, képzettségének is fontos részévé váltak. Az idegen nyelvek között az angol oktatása az első helyre került.

Az angol nyelvet nagyon sokféle nyelvjá-

kordok Könyvébe is. Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllllantysiliogogoch magyarrá fordítva azt jelenti, hogy „Szent Mária temploma a fehér mogyoróbokor völgyében, a Vörös-barlang közeli Szent Tasziló templom sebes örvényének tövében”. Egyébként a hivatalos név az első húsz betűből áll, a hosszabb formát tréfából egy helybeli „walesi bárd” adta a múlt század végén. A falubeliek viszont olyannyira büszkéek az új megnevezésre, hogy a helység területén több feltűnően hosszú táblát helyeztek el a kurióznak számító falunévvél.

* Az Egyesült Királyságról készült sorozatunk 2. része

A természet kalendáriumuma (DXXXIV.)

Kiss Székely Zoltán

*Ez még nem őszi. A táncoló sugárban,
Mely e mosolygó hervadáson reszket
Bearanyozva sírhantot, keresztet,
Ó, annyi élet, annyi ifjúság van.*

*Úgy érzi lelkem: lüktet itt a nyár
még
E fénypompától tündöklő színekben,
Csak haldokolva, egyre csöndeseb-
ben –
És én is mintha még csókokra vár-
nék.*

*És holnap, holnap minden ködbe
vész el,
A nyárvarázs, mely itt él még a
tájon,
Mint ijedt nymphák, rebben szerte-
széjjel.*

*Szívemre száll a csöndes őszi álom,
S az őszi esője néma könnyezéssel
Siratja el szerelmem, ifjúságom.*

Még kolozsvári egyetemistaként írta ezt a *Szonettet*, 1907-ben, 115 éve **Áprily Lajos**.

Hangulatát ízlelgetve indulok e heti, ma inkább tudománytörténeti sémára, kedves Olvasóm. Egy rég élt természettudóst idézek, s a nemrég odaitélt biológiai Nobel-díj történetét járom körül. Ha időd engedi, tarts velem!

209 éve, 1813. október 14-én született a magyar természettudományos szaknyelv egyik megteremtője, **Török József** természettudós. Pesten szerzett diplomát, majd Berlinben, Párizsban és Bécsben képezte tovább magát. 1848–49-ben a honvédkórház főorvosa volt. A kiegészítés után **Bugát Pál** munkatársaként a **Természettudományi Szóhalmaz**ba gyűjtötték össze az orvosi és természettudományi műszavakat, a vegytani kifejezéseket, magyarázatokkal is ellátva. Értekezett a magyar gyógyvizekről és fürdőkről, s elsőként írt összefoglaló művet a Magyarországon lehullott meteoritokról (*Természettudományi Közöny*, 1882). Az 1857-ben Kabán lehullott szén-meteoritból el-

sőként mutatta ki a szerves vegyületeket.

Tíz napja, október 3-án hozták nyilvánosságra az idei élettani és orvostudományi Nobel-díjas nevét.

Nobel végrendeletében szerepel, hogy vagyonának kamatait „azok között osszák ki díjként, akik a megelőző évben a legnagyobb szolgálatot tették az emberiségnek”.

Az idén is sokan esélyesnek tartották az orvosi Nobel-díjra **Karikó Katalint** és **Drew Weissmannt**, az mRNS-alapú oltóanyagok technológiájának szabadalmaztatóit, ami a Covid-pandémia megfékezésében szerepet játszó vakcinakon túl több légúti fertőzés, a malária és egyes ráktípusok elleni küzdelemben is átöröztetést hozott. A statisztikai alapú Nobel-jóslatok szerint kiemelt esélye volt **Karikóék**nak, ugyanis a Nobel-díjasok sikerét előrejelző hat legfontosabb díj közül már ötöt megkaptak.

A **Svéd Királyi Akadémia** döntőnöke azonban másként gondolták.

A **Yale Egyetem** orvosi karának biológusa, **Jason Sheltzer** így reagált a híre: „Nem az a kérdés, hogy megkapják-e a díjat, hanem az, hogy mikor.”

Szeged díszpolgára pedig így fogadta a bizottság ideai döntését: „... mára rendkívül szerteágazó a tudományos kutatás, nagyon sokféle eredmény születik, nehéz azt eldönteni, hogy melyik a fontosabb... Én csak arra koncentrálok, amin tudok változtatni, amire van hatásom.” Arra a kérdésre pedig, hogy „Miért tépázódott meg a tudomány becsülete a Covid alatt?”, ezt válaszolta: „Nem fogalmazták meg világosan, hogy a pandémia egyes szakaszaiban mit tudunk és mit nem tudunk a vírusról, s ennek alapján milyen intézkedésre lett volna szükség az egyik, majd a következő szakaszban... Ha őszintén fogalmaztak volna, hogy épp milyen ismeretekkel rendelkeznek a kutatók, akkor az emberek elhitték volna, hogy a tudománynak idő kell a kutatásra, a megismerésre.”

A győztes idén **Svante Pääbo** lett, akinek a kihalt hominidák genomjával és az emberi evolúcióval kapcsolatos felfedezéseiért ítelték oda a díjat.

Családnevét édesanyjától, **Karin Pääbo** észt kémikustól örökölte. Apja **Sune Bergström** biokémikus, az orvosi Nobel-díj 1982-es díjazottja: ő megosztva részesült az elismerésben a prosztaglandinok izolálásáért és szerkezetük felderítéséért.

Svante Pääbo doktori disszertációját – az adenovírusok és az immunrendszer kapcsolatáról – 1986-ban védte meg az **Uppsalai Egyetemen**, majd a **Zürichben**, a kaliforniai **Berkeley-n**, 1990-től a **Müncheni Egyetemen** dolgozott. 1999-ben Lipcsében megalapította a **Max Planck Evolúciós Antropológiai Intézetet**, ahol jelenleg is dolgozik.

Az archeogenetika, illetve a paleogenetika tudományának egyik legnagyobb úttörő kutatója. Egyiptomi múmiákkal kezdte. Lenyűgözte a lehetőség, hogy modern genetikai módszereket alkalmazzon a Neander-völgyiek DNS-ének tanulmányozására is. Azonban ahogy múlik a geológiai idő, a halott anyagban a DNS rövid darabokra bomlik. Több ezer év elteltével a DNS-ből már csak apró töredékek maradnak, azok is szennyezettek. Ezért kezdetben a mitokondriális DNS-t vizsgálta, ami ugyan kicsi, s a genetikai információ töredékét tartalmazza, de több ezer példányban van jelen minden sejtben. A szekvenálással lehetetlennek tűnő dolgot ért el: 1997-ben sikerült első ízben megfejtenie egy 40.000 éves csontdarabból származó mitokondriális DNS-régiót. S bizonyította, hogy ezen kihalt emberek géneket adtak át fajunknak, miután elődeink mintegy 70.000 éve kivándoroltak Afrikából.

A korabeli emberekkel és csimpánzokkal való összehasonlítás azt mutatta, hogy a Neander-völgyiek genetikailag különböznek ezektől. A Neander-völgyi ember teljes ge-

Szellőben leng a szőke raj – a hold talán kénport szitált

nomjának feltérképezését 2009-ben fejezte be. Az összehasonlító elemzések kimutatták, hogy a Neander-völgyiek és a Homo sapiens (értelmes ember) közös őse körülbelül 800 000 évvel ezelőtt élt, de a Neander-völgyiek és a Homo sapiens évezredek óta tartó együttélésük során kereszteződtek is egymással.

2008-ban Szibéria déli részén, a Gyenyiszova-barlangban 40.000 éves ujjcsonttöredéket fedeztek fel. A csont kivételesen jól megőrzött DNS-t tartalmazott. Az eredmények szenzációt keltenek: felfedeztek egy korábban ismeretlen emberfajt. Ma már tudjuk, hogy az Afrikán kívülről származó emberek genetikai háttere 1-2%-ban Neander-völgyi, az ázsiai és délkelet-ázsiai népesség emellett 1-6%-nyi gyenyiszovai

DNS-t is hordoz. Igazolták, hogy a gyenyiszovai ember és a Homo sapiens között is történt génáramlás. Ezt a kapcsolatot először Melanéziában és Délkelet-Ázsiában mutatták ki, ahol az emberek génjeinek akár 6%-a is gyenyiszovai lehet. E felfedezéseknek köszönhetően tudjuk, hogy abban az időben, amikor a Homo sapiens kivándorolt Afrikából, legalább két (azóta kihalt) emberfaj élt Euráziában. A Neander-völgyiek Eurázsia nyugati részén éltek, míg a gyenyiszovaiak a kontinens keleti részét népesítették be. A kutatások bizonyították, hogy a Homo sapiens körülbelül 300.000 évvel ezelőtt jelent meg először Afrikában, míg legközelebbi ismert rokonaink, a Neander-völgyiek, Afrikán kívül fejlődtek ki. Utóbbiak körülbelül 400.000 évtől 30.000 évvel ezelőttig népesítették be Európát és Nyugat-Ázsiát.

Kezd magyarázatot nyerni, hogy genetikai értelemben mi tesz minket emberré. A kihalt rokonainktól származó archaikus génszekvenciák maig befolyásolják életünket. Például az EPAS1 gén gyenyiszovai változata előnyt jelent a túlélés szempontjából nagy magasságban, ezért gyakori a mai tibetiek körében. Pääbo és csapata 2020-ban bekapcsolódott a koronavírus kutatásába: azt elemezte, hogy a Neander-völgyi örökség milyen hatással van a Covid-19-re adott immunválaszokra.

A Covid-pandémia is lassan járvánnyá szelídülni látszik így október közepére.

Október – **Áprily Lajos** jó fél évszázaddal később, 1966-ban, majd egy évvel örök ősziidejébe költözése előtt e hónapról vall – utoljára:

*Gyönyörűséges őszidő,
szőlőlevelet szókitó!
Szellőben leng a szőke raj –
a hold talán kénport szitált? –,
olyan, mint mai női haj,
mely kénsárgára oxidált.*

Érezni vélem az utolsó sor – Áprilynál ritka – finom, békés szarkazmúsát.

Ezzel búcsúzva mára, maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2022-ben, október idusán

A táncoló sugár mosolygó hervadáson reszket

Épített örökségünk

Kelet-Európa első előre megtervezett városának értékei

Szamosújvár mint település akkor vált jelentőssé, amikor 1540 körül Fráter György várkastélyt épített ide. Ezt 1556-ban Kendi Ferenc ostrommal foglalta el Dobó István erdélyi vajdától, és miután Izabella királyné bezáratta, innen szökött meg Dobó 1557. november 6-án. 1594-ben Báthori Zsigmond itt végeztetett ki több ellenzéki főurat, akik vonakodtak a török ellen vonulni – köztük unokatestvérét, Báthory Boldizsár fejedelmi tanácsost. A várkastélyt 1619 és 1652 között többször is átalakították. 1661-ben a török fosztotta ki, 1786-tól az átalakított várat börtönnek használták, majd 1856-ban bővítették. Bástyáit jórészt lebontották. Utoljára a Rákóczi-szabadságharc idején pusztították el a falut.

Nagy-Bodó Tibor

Kelet-Európa első előre megtervezett városa

A települést a 18. század elején az Erdélybe telepedett örmények alapították újra Gerla helyén. Őket I. Apafi Mihály fogadta be hivatalosan 1672-ben. 1696-ban I. Lipót rendeletére megkapták a szamosújvári uradalmat, és 1700-ban Verzár Oxendius örmény katolikus püspök engedélyt kapott a városépítésre, aminek alapjait Alexa római mérnök tervei szerint rakták le. Ez volt Kelet-Európa első előre megtervezett városa.

Utcahálózata ma is szabályos négyszögeket alkot.

1712-ben száz örmény család telepedett ott le. Először bérbe, majd örökön vették meg az uradalmat. A város gyors fejlődésnek indult. Lakói gazdag tímárok – tobakosok, szattyán- és kordovánkészítők –, valamint marhakereskedők voltak.

1786. október 9-től II. József szabad királyi városi rangra emelte a települést. 1849-ben, majd 1861–76 között Doboka vármegye székhelye volt.

Az önálló örmény város felépítésének gondolata észszerű volt akkor, amikor a letelepedés állandó küzdelmet jelentett a befogadó helységek vezetőségével, annak ellenére, hogy I. Apafi Mihály 1680. október 26-án keltezett oklevelében megengedte az örményeknek, hogy „...akármely helyeken is minden sokadalmakban és városokon szabadon kereskedősek lehessen, magok mesterségeikkel készített bőrnemű és egyébféle árú marháikkal minden megbántódás nélkül kereskedhessenek...”.

A város alapítója, avagy az örmények helyválasztása

Szamosújváros gondolata a botoșani-i születésű Verzár Oxendius (1687–1715) misziós, majd 1690-től erdélyi örmény katolikus püspök nevéhez fűződik, aki Rómából érkezett Erdélybe.

A város alapítására a legalkalmasabb területnek a Szamos jobb partján található Arx Nova – Újvár és a mellette levő Gerla falu bizonyult.

A várat Martinuzzi Fráter György váradi püspök feltehetően 1534-1540 között építette.

Gerla (grlo=gázló, átkelő) vagy Gerlahida, a közeli Bonchidához és Apahidához hasonlóan, a szamosi híd mellett kialakult település volt, ahol már korábban létezett egy kisebb erőd, ahonnan a híd védelmét biztosították, és megadóztatták az átkelőket.

Az örmények helyválasztása kereskedelmi szempontból tökéletes volt, mert itt ágazik el

a fő kereskedelmi út Dés, a désaknai sóbányák és a Mezőség felé.

I. Lipót császár 1700-ban írásban is engedélyt adott a városalapításra. Megvásárolták a vártól délre eső területet, a vételárat pedig – 12 ezer forintot – a kincstárnak hosszú távon, 1758-ig törlesztették.

A városépítés

1700. augusztus 1-jén letették a város alapkövét. Verzár Rómából Alexa mérnököt hívta a terv elkészítésére, így Szamosújvár Európa egyetlen, mérnöki tervek szerint épített városa. A mérnök a városépítésre szánt egy négyzetkilométernyi területet három fő- és hat kereszttutára osztotta.

Az így kialakított négyszögeket kisebb és nagyobb parcellákra tagolták, melyeket az új lakók vásároltak meg ötven, ill. száz forintért.

Minden utcának külön díjgyűjtője volt, aki begyűjtötte a hátralékokat. A telekhez egy külső telek – kukoricaföld – és szőlős is tartozott.

A város közepén egy hatalmas, téglalap alakú terület üresen maradt, itt volt a vásártér, és később a katedrális is ide épült.

Már a tervezéskor figyelembe vették, hogy a Mezőség torkában épült új város idővel látogatott marhapiaccá nővi ki magát, ezért nagy területet hagytak szabadon erre a célra.

A fejlődést a bécsi udvar is elégtétellel nyugtázza

Szamosújvár 1719-re kézen lett, falakkal övezve és három kapuval ellátva, lakossága pedig gyarapodott: 1720-ban 148, 1721-ben 157, 1727-ben 193, 1735-ben 209 házat írtak össze.

A fejlődést a bécsi udvar is elégtétellel vette tudomásul, hiszen ez jövedelme gyarapodását jelentette.

A szamosújvári örmény plébánia tulajdo-

nában van VI. Károly császár 1726. október 17-én kibocsátott szabadalomlevele, amelyben engedélyezte, hogy az örmények örökre a városban lakhassanak, a kerteket és leelőket szabadon használhassák, veszély esetén a várba menekülhessenek, ahol értékesebb tárgyaikat is elhelyezhetik.

A császár engedélyt adott a szabad kereskedelemre, de a városlakók nem élveztek vámmentességet. A városban mészárszékeket, kocsmákat nyithattak, és csütörtökön heti, évenként háromszor háromnapos országos vásárt tarthattak.

A pap- és bíróválasztás is a jogaik közé tartozott.

A szabadalomlevél értelmében a város elkülönült a földesúri hatalomtól, élén egy tanács állt, amelyet a polgárok szabadon választhattak meg.

Ebben az oklevélben olvashatjuk először az Armenopolis – Örményváros – nevet.

A tobakosmesterség

Kezdetben az örmények fő iparága az apáiktól örökölt tobakosmesterség volt, szattyánbőr készítésével foglalkoztak, amiből a piros és fekete magyar csizmak is készültek.

A tímárok minden örmény közösségben – az akkori divat szerint – a céhrendszerek szellemében társulatokat alapítottak.

Szigorú előírásokkal szabályozták a társulatok életét, amelyek a kiterjedt gazdasági, vallási kötelezettségekre, viselkedési formákra és szociális kérdésekre is vonatkoztak.

A tímárok céhének szabályzata int, hogy: „...a társulat jövedelmét a tagok ne fordítsák lakomákra..., a Mária ünnepeken vendégljenek meg 10-20 szegényt...”.

A kihágásokat pénzbírsággal büntették. Aki például társulati temetésen nem jelent meg, aki a gyűlésre nem járt, büntetést fizetett.

Írott dokumentumokból: „...Zábulik Krisztof dohányzásért 1 frttal, Vith Simon, mivel fel nem állott a vartabed – pap – előtt, 1 frttal... büntetett!”.

A szattyánkészítés titkát csak Mária Teréziának árulták el

Ismert volt, hogy senki sem tud olyan szép kordovánt és szattyánt készíteni, mint a szamosújvári örmények, és készítésének titkát senkinek sem árulták el, csak egyszer, 1770-ben, midőn Mária Terézia „felkerste” őket erre. Áruikat Debrecenben és más nagyobb városokban értékesítették.

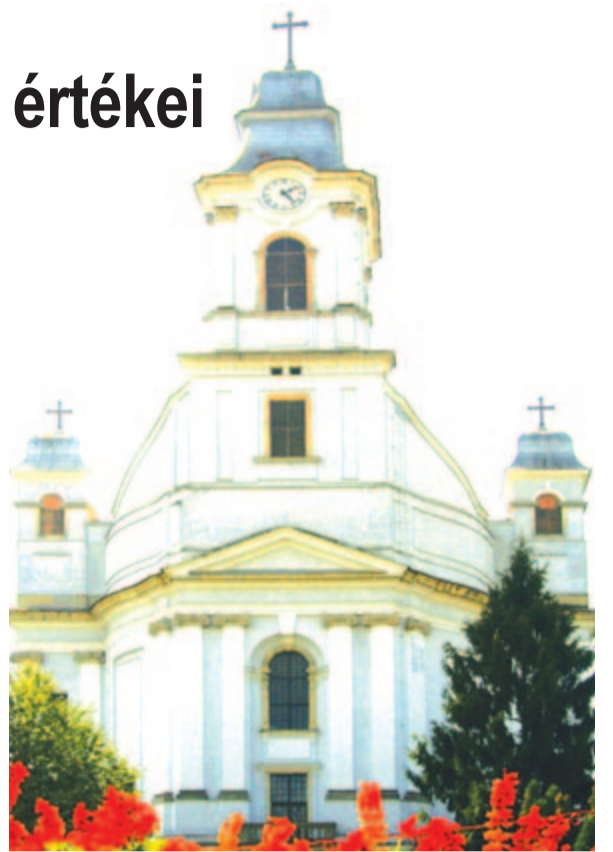
A tímárság csak 1860-ban szűnt meg, mert nemcsak a piros csizma viselése ment ki divatból, hanem a kordovánból készült magyar csizma is ritka látvány volt.

Az örmény kereskedők elsősorban marhakereskedéssel foglalkoztak: „...iszonyú marhahalkák számára jó piacokat talál külföldön. Évenként eladnak... a különböző országokban több mint százezer marhát...”.

Néhány évtized alatt gazdaságilag annyira megerősödtek, hogy nagylelkű adományokat tettek intézményeknek, és előnyös feltételekkel nyújtottak kölcsönt.

Az örmény kölcsönök és támogatások

Az örmények Mária Teréziának kétszer kölcsönöztek összesen 23.700 forintot. To-

vább kölcsönöztek a gubernátornak, az erdélyi püspöknek, a főkormányzóknak és főnemeseeknek.

1769-ben 3440 forintot ajánlottak fel egy magyar nyelvművelő társaság felállítására, és támogatták a Kolozsvári Magyar Színház és az Erdélyi Múzeum megalapítását is.

Az adományok mögött az a szándék is meghúzódott, hogy a város mielőbb elnyerje a szabad királyi városi jogot.

A gazdaság látványosabb fejlődésének akadályát a helység mezővárosi jogállása volt. A városi tanács a szabad királyi város cím elnyerését tűzte ki legfontosabb céljaként.

Ezért 1736-ban százezer forintért kilencven évre bérbe vették a vár uradalmát, 1752-ben megvásárolták a város határában fekvő Kandia falut. Ennek ellenére csak 1786-ban, a II. József által kiadott diplomával nyerte el a város a szabad királyi város jogát.

A diploma pallosjoggal ruházta fel – halálal büntetendő főbenjáró bűntettekre is kiterjedő büntető hatóság –, amiért börtönt tarthatott.

Ekkor alakult át a szamosújvári vár börtönné, és ahogyan lapunkban korábban már említettük, itt raboskodott Rózsa Sándor betyár is, akinek sírja a Dés felé vezető főút melletti ortodox temetőben található.

Az örmények folyamatosan bizonyították az állam iránti lojalitásukat

A legnagyobb nehézséget a honfiúsítás jelentette, ami jogot adott birtokok, ingatlanok szabad vásárlására és állami tisztségek betöltésére. Ezért az örmények lépten-nyomon bizonyították az állam iránti lojalitásukat, törvénytisztelüket, és ez állt a nemes adományok hátterében is.

A honfiúsítást akadályozta az örmények viszonylag rövid erdélyi jelenléte. A rendek 1811-ben elismerték ugyan őket, de kötelezték Szamosújvárt és Erzsébetvárost előfogatok felállítására, és egy-egy huszárezred számára laktanyák építésére.

A honfiúsítást végül 1837-ben megkapták, amit V. Ferdinánd király szentesített.

A Gyümölcsoltó Boldogasszony tiszteletére emelt templom

Szamosújvár az akkori Magyarország egyik legszebb barokk és reneszánsz városává nőtte ki magát. Legrégibbi, ma is fennálló templomát 1723-ban a gyermektelen Simay Salamon és neje, Syrma építtette saját költségén.

Gyümölcsoltó Boldogasszony tiszteletére ajánlották fel, ahogyan ezt az apszisban található freskó és örmény felirat is bizonyítja.

A Salamon-templomot 1725. október 7-én szentelte fel Antalffy János erdélyi püspök.

A kor barokk stílusával ellentétben a templom késő gótikus formájú, mert valószínűleg ez emlékeztet a sajátos örmény építészeti stílusra, amely csak a román országrészekben látható – például a zamcai kolostorerőd.

A templomban az 1899-ből származó márványtábla az egykori szamosújvári családneveket őrzi.

Figyelmet érdemel a Szent Anna-oltár is, amelyet az 1729-ben alapított Szent Anna Társulat gondozott.

* A rendelkezésünkre bocsátott dokumentációért külön köszönet dr. Puskás Attila tanár-vallástörténész, az Erdélyi Magyarörmények Szövetsége elnökének; Keresztes Géza műépítész, műemlékvédelmi szakmérnöknek; továbbá a régi és a mai képekért Demján László műemlékvédő építésznek.

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Kiss Éva 1019.

Ralph Waldo Emerson amerikai filozófus, író véleményét idézzük.

1 AJTÓT NYIT ...ERWIN KISCH (CSEHNÉMET ÍRÓ) ... CULPA (AZ ÉN VÉTKEM) CSERMELY NÖVÉNY-KEZDEMÉNY

A GALLY LEVÉLVIVÓ INTÉZMÉNY AZ ÓT TÓ EGYIKE OROSZ AUTOMÁRKA

2 NEM VERS, HANEM ... PÁPAI KORONA CÉGFELE (RÖV.) PARKERDŐ

GYŐRI SPORTKLUB MUTATÓSZÓ FRANCIA RT. KIS HÁZ OERSTED (RÖV.)

LÁNY ANGOL MEGSZÓLÍTÁSA TÖRVÉNY (FRANCIA) FEJFEDŐ SPANYOL AUTÓJEL FÉLÉDES!

A MARSHALL-SZIGETEK RÉSZE KIS SZÜRKE RÁGCSÁLÓ AUTÓ LAKHELYE

IDŐMÉRŐ AZ ARGON VEGYJELE ... MC'BAIN (KRIMÍRÓ) TELLER ... (FIZIKUS) MEGFELELŐ

SZAGBELSŐ! RÉG ÉLT ELŐD KIHULLAT A KEZÉBŐL SZÍNÉSZ (RÉG) KILO (RÖV.) TROMBITAHANG

ÉNEKES (SALVATORE) SODRÁS MAGAD BUSZ-KLIENS

DECEBAL NÉPE LUDOLF SZÁMA FRANCIA ARANY SVÁJCI KANTON KÖTŐSZÓ

KÁRT OKOZÓ VERMET KÉSZÍT GÁRDONYI-HÓS (LÁTHATATLAN EMBER) VÁGÓESZKÖZ ÓKORI HÁRMAS FOGAT

SPANYOL ARANY KÖZEL-KELETI ÁLLAM LÉNYEGÉ- CSALI TOVÁBBÁ TONNA (RÖV.) CERUZA (RÉG)

ILYEN AZ OGAM IRÁS FOLYADÉK ANGOL SÓRFÉLE KÖNNYEZIK JÓZSEF A. VERSE

DOKTOR (RÖV.) TELL-KÁRTYALAP AZ ÓLOM VEGYJELE ZOKOG EREKI

ISKOLAI KATALÓGUS KÁBÍTÓSZER A BŐR VEGYJELE

L.N.J. **A** MEDVESZÍN

A MOLIÈRE-TŐL IDÉZÜNK
című pályázat nyertesei:

Feier Ilona,
Szászrégen, Duzilor u.

Jakab László,
Marosvásárhely, Kárpátok sétány

A pályázati rejtvény megfejtése:
**MINDEN DOLOG ANNYIT ÉR,
AMENNYIT ÉRVÉNYESÍTESZ.**

Kérjük a nyerteseket, jelentkezzenek
a 0265/268-854-es telefonszámon.

**Megfejtések
az október 7-i
számból:**

**Ikrék:
Bambi**

**Skandi:
... a múlt héten te voltál boldog,
ezen a héten rajtam a sor,
hogy boldog legyek.**

KOBÁK KÖNYVESBOLT

Marosvásárhely,
Győzelem tér
18. szám,
www.bookyard.ro

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

OKTÓBERI ÉVFORDULÓK (2.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	W
10									
12	13	14	15	16		17	18		
20					21				22
23				24		25		26	
27			28			29		30	
33		34				35		36	38
37	38			39		40		41	42
C	43		44		45		46		47
48	49			50				51	
52	W				A			53	T
									R

VÍZSZINTES: 1. Spanyol író, szeptemberben 475 éve született (Miguel de ... Saavedra). 10. Micsoda? (oroszlán). 11. A világtól elvonultan élő személy. 12. **Pezsgőgyáros, 150 éve született (József).** 17. Belgiumi város. 19. Tojás (német). 20. Hiszek (latin). 21. Úrnő (olasz). 22. Művészet (latin). 23. Rombol. 24. Feltéve. 25. Pára! 26. Búzadara. 27. Nagyon öreg. 28. Konstancia ókori neve. 30. Tehénhang. 31. Belső első! 33. A nátrium vegyjele. 34. Természetes állapotú. 35. Nyomatásban megjelentet. 37. ... Troll (Heine műve). 39. Bolti árus. 41. Mi az hogy! 43. ... alkohol (borszesz). 45. ... Pál, Gvadányi hőse. 47. Az arzén vegyjele. 48. Tó van ilyen. 50. Csúnya. 51. Némán rámáz! 52. **Angol zeneszerző, 150 éve született (Ralph Vaughan).** 53. **Francia költő, író, 150 éve hunyt el (Théophile).**

FÜGGŐLEGES: 1. Félig cseles! 2. Latin és. 3. Redőny. 4. Küzdőtér. 5. Románul tagadni. 6. Bent átmegy! 7. Eszenyi (színész) névjele. 8. Csírátlanított. 9. **Rabbi, teológus, szakíró, 150 éve született (Miksa).** 13. Hébe-hóba levelet ír. 14. Nehéz körülmények közt él. 15. Elnémított tudat! 16. Kiütés a ringben (angol, röv.). 18. Ipari tanuló. 20. **Német festő, 550 éve született (Lucas Sunder vagy Müller).** 21. Horgász-szinór. 22. Az argon vegyjele. 24. Szálloda. 26. Madárürülék mint trágya. 28. A tantál vegyjele. 29. Szaporodásféle. 30. Te és én. 32. **Író, lelkész, tanár, 150 éve született (Béla).** 34. Dél-afrikai tartomány. 35. Disznócsorda. 36. Orosz igen. 38. Svájci íjas hős (Wilhelm). 40. Zúg a darázs. 42. Név (angol). 44. Becézett iskola. 46. Görög betű. 49. Air India (röv.). 50. Étlen rém! 51. Zokog.

L. N. J.

A megjelölt sorokban, oszlopokban szereplő helyes megfejtéseket október 27-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani.

A két rejtvény azonos számú meghatározásait keverve közöljük. A megjelölt négyzetekbe kerülő betűket folyamatosan összeolvasva Galgóczi Erzsébet írónő egyik művének a címét kapjuk. Könnyítésül egy betűt előre beírtunk.

VÍZSZINTES: 1. Múzsák hegye – Lakott helyett kiürít. 7. Római kilences – Kissé vad! 8. Abba az irányba – Ünnepezt sztar. 9. Régi rádiómárka – Belga, thaiföldi és kambodzsai gépkocsijelzés. 11. Sereg – Inni kezd! 12. Gabonát levág – Francia író volt (Émile). 14. Igevégződés – Igen, románul. 15. Szabó Magda egyik regénye – Észszerűség. 18. Körtánc – Rossz kívánság. 19. Montenegrói város – ... atya bűne (J. M. Eca De Queiros). 22. Kettőzve, egyik nagyszülő – Papírmérték. 23. Dózsis – Csavarodó növényi szál. 25. Helyhatározó rag – Épületmaradvány. 27. A nitrogén és a szilícium vegyjele – Ladik közepe! 28. Tartozása van – Tolvajnyelv. 30. Földet forgat – Kiejtett betű. 31. Ejszakai ... (Erin Morgenstern) – Börtök, kézitáska.

FÜGGŐLEGES: 1. Baki – Csónakot hajt. 2. Soron kívüli, különleges – Falat tapaszt. 3. Kicsinyítő képző – Korróvidítés. 4. ... muri (Móricz) – A kálium, a jód és a hidrogén vegyjele. 5. Kaució – Sárga gyógynövény. 6. Domboldal – Spanyol teniszese (Rafael). 10. Felöltő, zakó – Hawaii köszönés. 13. Rejtély, misztérium – Ókori görög piactér. 16. Hivatali helyiség – Bregovics személyneve. 17. Fontos akta – Ágybetét, derékalj. 20. Dedó – Új-zélandi őslakos. 21. Zeusz pajzsa – Huncutság, tréfa. 24. Fortély, trükk – Műsorszórás. 26. Spanyolországi arab – Páratlan láger! 29. Indíték – Azonos betűk.

Koncz Erzsébet

1	2		3	4	5	6
7			8			
9		10		11		
12			13		14	
	15			16		
17		18				
19	20				21	
22			23		24	
25		26		27		
28			29		30	
31						

1	2		3	4	5	6
7			8			
9		10		11		
12			13		14	
	15			16		
17		18				
19	20			R		21
22			23		24	
25		26		27		
28			29		30	
31						

Kiállították Székely János nemrég megtalált levelezését

A „szürke ismeretlen” levelei

Egy, a természetéből adódóan nem túl látványos, ám tartalmában annál érdekesebb kiállítás nyílt meg szerda délután a marosvásárhelyi várban lévő Kádárok bástyájában. A Látó szépirodalmi folyóirat által megszervezett tárlat anyaga a véletlen folyamán került elő, és azonmód az erdélyi magyar irodalom fellelt összarchívumának igen fontos részévé vált: a legnagyobb „elfeledett” író, költő, szerkesztő, Székely János leveleiről van szó.

Kaáli Nagy Botond

A Látó irodalmi est keretében nyitotta meg a várbástya falain elhelyezett, harminc szerkesztői levélből nyíló tárlatot. Az est előtt és után alkalom nyílt beleolvasni a levelekbe, amelyeket Székely János az Igaz Szó (a Látó elődje) szerkesztőjeként írt a folyóiratban közölni szándékozó alkotóknak, köztük olyanoknak, akik mára az irodalmi kánon, az iskolai tananyag részévé váltak. Élmény volt megtapasztalni, ahogyan a sok esetben már csak a tankönyvek oldalairól ismerős szerzők „megelevenednek”, ráérezni arra, hogy milyen viszonyban álltak Székely Jánossal, és olvasni, amint a szerkesztő mindig barátságosan, illedelmesen, nagyon diplomatikusan, de sok esetben megkérdőjelezhetetlen szakmaisággal és kíméletlen kritikai érzéssel javasol javítást, átirást, vagy éppen azt indokolja meg, hogy miért vagy miért nem közölhető az adott vers – és teszi ezt a legnagyobbak (például Kányádi) esetében is.

Az estet Szabó Róbert Csaba, a Látó szerkesztője nyitotta, akitől megtudtuk: ő bukkant rá a kiállított levelekre. – Nem is gondoltam volna azon a vasárnapon, amikor a Látónak otthont adó épület pincéjében csőtörés volt, hogy ilyen kincsre fogok bukkanni. En lakom a legközelebb a szerkesztőséghez, valaki szólt, hogy folyik a víz, elmentem, megvizsgáltam, hogy vajon nem áztatta-e el a víz a Látó archívumát, és az egyik sarokban észrevettem egy köteg dossziét. Megnéztem, és az Igaz Szó szerkesztőinek levelezését találtam

Markó Béla

Fotó: Karácsonyi Zsigmond

Henn János és Simon Boglárka színművészek

Markó Bélának, aki megnyitotta a kiállítást.

– Évfordulón innen és túl sokkal többet kellene Székely Jánosról és arról a generációról beszélni, amelynek egyik fontos tagja volt. Ezeknek a leveleknek a kapcsán, ha most hirtelenjében címet kellene adnom ennek az eseménynek, egy kérdőjeles címet adnék: éspedig azt, hogy Ismerjük-e Székely Jánost? Az itt jelenlévők többsége természetesen ismerte, én magam is 1976 és 1989 között egy szerkesztőségi szobában dolgoztam vele nap mint nap, és hallgathattam nagyon fontos és racionális eszmefuttatásait, vitáztam vele, ha úgy adódott. Mégis úgy gondolom, hogy az erdélyi ma-

nyar közösség, általában a magyar olvasótársadalom nem ismeri őt. Vele kapcsolatosan szokás elmondani, hogy nagyon fontos író volt, nagy író volt, a huszadik század egyik legjelentősebb erdélyi írója. Igen, de talán a legismeretlenebb nagy írónk Székely János olyan értelemben, hogy mindmáig nem jutott el széles olvasórétegekhez az, amit az utókorra hagyott: egy terjedelmében nem túl vastkos, de jelentőségében nagyon nagy prózát például. Olyan, rendkívüli képességekkel bíró író és költő volt, aki mindig meg tudta mutatni a körülöttünk lévő dolgok, történetek fo-

János elhittett velünk, hiszen ő rejtőzködő író volt. Annak a generációnak különböző típusú túlélési stratégiái voltak. Más volt a stratégiája Kányádi Sándornak, Sütő Andrásnak, Bajor Andornak és folytathatnánk. A Székely János túlélési stratégiája az volt, hogy ő egy racionális, érzelemmentes ember, aki a rációval él, és az irodalom is, amit művel, a rációról szól. Most újraolvastam a verseit: nála érzemesebb költőt keveset lehet találni! A másik, önmagával kapcsolatosan kialakított, nekünk előkészített tévképzet az, hogy ő egy visszahúzó, jelentéktelen, szürke ember, egy hivatalnok, aki minden reggel egy hatalmas aktatáskával érkezett be – általában előtünk – a szerkesztőségbe. Fogalmam sincs, hogy mi volt abban az aktatáskában. A szürkeség fizikai mivoltában is megmutakozott: szürke haj, szürke öltöny, visszafogott retorika, visszahúzó személyiség, magány. Mindez egy túlélési stratégia része volt, amely körül tudta sáncolni magát. Nem képzet, nem álság, hanem stratégia: így próbálta túlélni azt a kort, amelyik maga alá akarta gyűrni a társadalmat és az egyént. Am e stratégia mögött egy nagyon színes, erős fantáziával rendelkező, „bohém” költő, író, alkotó ember rejtőzött, aki bármelyik pillanatban kész lett volt például a happeningre, amelyet művelt is. Ezek a levelek is erről szólnak: ha elolvassuk őket, láthatjuk, hogy az az ember, aki a saját magányáról írt sokszor, teljes valójában Mester volt. Nap mint nap élt azzal a lehetőséggel, hogy versszerkesztőként irányíthatott egy egész, fiatal (és nem csak) generációt, véleményt mondhatott, elemezhet egy-két mondatban azt, amit visszautasít vagy elfogad. Ő volt a teljesen magányos tanító-mester, akinek mégis hívei és tanítványai voltak – mondta Markó Béla, majd az est második részében Simon Boglárka és Henn János színművészek adták elő Székely Jánosnak erre az alkalomra összeállított verseit.

nákját. Ha a költészetét vagy drámáit olvassuk, látni fogjuk, hogy nem ismerjük Székely Jánost. Mert Székely Jánosról mi úgy tudjuk, vagy úgy akarjuk tudni, hogy ő nem író, hanem filozófus, számára az irodalom csak egy eszköz volt. Bevallom, én is többször leírtam ezt. Ha ismét beleolvasunk, kiderül, hogy mégsem – egy rendkívüli formázó, nagyon jó vershallású, irodalmi érzékű emberről, sok munkájában zseniális alkotóról beszélünk, és szó sincs arról, hogy igaz lenne az, amit saját magáról el akart hitetni: hogy ő az irodalmat csak eszközként akarja használni. Ő az irodalomban élt. Még sok tévhitet le kellene bontani abból, amit Székely

Minimálisra csökkent a Barcelona továbbjutási esélye

Az FC Barcelona Robert Lewandowski két góljának is köszönhetően megőrizte esélyét a nyolcaddöntőbe jutásra a labdarúgó Bajnokok Ligájában, miután a csoportkör negyedik fordulójának szerdai játéknapján hazai pályán 3-3-as döntetlent játszott az olasz Internacionaleval.

Az első játékrészben a Barcelona volt a kezdeményezőbb, az első igazán nagy helyzetet mégis a vendég olaszok alakították ki, amikor egy szabadrúgás után Edin Dzeko a keresztlécet találta el. A hazai mezőnyfőlény a 40. percben érett góllá, amikor a francia Ousmane Dembélé egy szép támadás végén közvetlen közlőrl talált a kapuba. Szünet után Nicolò Barella találataival szinte azonnal egyenlített az Inter, majd Lautaro Martinez kétkapufás góljával megfordította a találkozót. A kiesés szélére sodródott katalánok kitartóan támadtak az egyenlítésért, amely a lengyel Lewandowski 15

méteres lövésével a hajrában össze is jött. Ezzel azonban még nem volt vége a fordulatoknak: előbb a német válogatott Robin Gosens utolsó előtti percben esett találatával úgy tűnt, az Inter kiejti a Barcelát, ám Lewandowski második góljával ettől egyelőre megmenekültek a spanyolok. A Barcelonának és az Internek is a Bayern München meg a Viktoria Plzeň lesz az ellenfele a hátralévő két fordulóban, és a katalánok csak akkor juthatnak tovább, ha legalább négy ponttal többet szereznek, mint a milánóiak.

A négyes másik mérkőzésén a Bayern München egy félidő alatt eldöntötte a cseh Viktoria Plzeň elleni idegenbeli összecsapást, sikerével pedig bejutott a 16 közé.

Az A csoportban a Liverpool kiütéses, 7-1-es győzelmet aratott a skót Rangers otthonában úgy, hogy a 68. percben becserezte egyiptomi Mohamed Szalah a 76. és a 81. perc között a BL-történetének leggyorsabb mesterhármását érte el.

Eredményjelző

Bajnokok Ligája, csoportkör, 4. forduló:

* A csoport: Rangers FC – Liverpool FC 1-7, SSC Napoli – AFC Ajax 4-2. Az állás: 1. (és továbbjutott) Napoli 12 pont, 2. Liverpool FC 9, 3. AFC Ajax 3, 4. Rangers FC 1.

* B csoport: Bayer Leverkusen – FC Porto 0-3, Atlético Madrid – Club Brugge 0-0. Az állás: 1. (és továbbjutott) Club Brugge 10 pont, 2. FC Porto 6, 3. Atlético Madrid 4, 4. Bayer Leverkusen 3.

* C csoport: FC Barcelona – Internazionale 3-3, Viktoria Plzeň – Bayern München 2-4. Az állás: 1. (és továbbjutott) Bayern München 12 pont, 2. Internazionale 7, 3. Barcelona 4, 4. Plzeň 0.

* D csoport: Tottenham Hotspur – Eintracht Frankfurt 3-2, Sporting CP – Olympique Marseille 0-2. Az állás: Tottenham 7 pont, 2. Marseille 6 (6-4), 3. Sporting CP 6 (6-6), 4. Eintracht Frankfurt 4.

Román és magyar futballbajnoki mérkőzések a televízióban

Október 14., péntek:

* 16.00 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 3: Brassói FC – FK Csíkszereda (2. liga, 10. forduló)

* 18.15 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 2: Campionii FC Argeș Pitești – FC Voluntari (Szuperliga, 14. forduló)

* 21.00 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 1: Nagyszebeni Hermannstadt – Bukaresti Rapid 1923 (Szuperliga, 14. forduló)

* 21.00 óra, M4 Sport: Kecskeméti TE – Kisvárdai Master Good (NB I, 11. forduló)

Október 15., szombat:

* 12.00 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 1: Bukaresti Dinamo 1948 – Temesvári Ripensia (2. liga, 10. forduló)

* 15.30 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 2: Botosáni FC – Universitatea 1948 Craiova (Szuperliga, 14. forduló)

* 15.45 óra: ZTE FC – Paksi FC (NB I, 11. forduló)

* 18.00 óra, M4 Sport+: Puskás Akadémia FC – Budapest Honvéd (NB I, 11. forduló)

* 18.00 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 1: Konstancai FCV Farul – Kolozsvári FCU (Szuperliga, 14. forduló)

* 18.00 óra, M4 Sport: Puskás Akadémia FC – Budapest Honvéd (NB I, 11. forduló)

* 20.30 óra, M4 Sport: Vasas FC – MOL Fehérvár FC (NB I, 11. forduló)

* 21.00 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 1: CSU Craiova – Petrolul 52 Ploiești (Szuperliga, 14. forduló)

* 21.00 óra, M4 Sport: Szombathelyi Haladás – MTK Budapest

Október 16., vasárnap:

* 11.45 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 2: Temesvári Politehnica – Bodzavásári Gloria (2. liga, 10. forduló)

* 14.00 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 2: Chindia Târgoviște – CS Mioveni (Szuperliga, 14. forduló)

* 14.45 óra, M4 Sport: Debreceni VSC – Újpest FC (NB I, 11. forduló)

* 18.45 óra, M4 Sport: Mezőkövesd Zsóry FC – Ferencvárosi TC (NB I, 11. forduló)

* 20.30 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 1: Bukaresti FCSB – Aradi UTA (Szuperliga, 14. forduló)

* 21.00 óra, M4 Sport: Szombathelyi Haladás – MTK Budapest (NB II, 12. forduló)

Október 17., hétfő:

* 16.00 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 2: Bukaresti Progresul 1944 Spartac – Bukaresti CSA Steaua (2. liga, 10. forduló)

* 18.15 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 2: Galaci Suporter Club Oțelul – Concordia Chiajna (2. liga, 10. forduló)

* 21.00 óra, DigiSport 1, Orange Sport 1, Prima Sport 1: Kolozsvári CFR 1907 – Sepsiszentgyörgyi Sepsi OSK (Szuperliga, 14. forduló)

Tisztelgés, éneklés Kárpát-medencei méreteken Összmagyar kórustalálkozó Csíkfalva községben

Tizennégy kórus, énekegyüttes és népdalkör részvételével szervezték meg múlt szombaton a hagyományos őszi emlékhangversenyt Csíkfalva községben, amellyel néhai Nagy Ferenc zenetanár, karnagy és a Kárpát-medencei összmagyar kórusmozgalom megálmodója előtt tisztelgnek.

Gligor Róbert László

Szombaton gyönyörű őszi napsütésben gyülekeztek az énekesek a csíkfalvi iskola előtt álló Nagy Ferenc-emlékoszlopnál, ahol a Nagy Eszter Gizella zenetanár irányította helyi diákok énekszámait után a Seprődi János Nemzetközi Kóruszövetség erdélyi tagozatának elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, hiszen öröm egyedül is énekelni, de sokszoros öröm, ha két vagy több ember énekel együtt. Nagy Ferenc minden tervét, cselekvését az össznemzetben való gondolkodásnak rendelte alá, ez szinte hitvallása, élete vezérfonala is volt. Tudta, hogy a kórustalálkozó kapcsolatteremtő, hagyományörző és

a nyáradszeredai Bocskai István Dalkar női kara (Ferencz Csaba), a backamadarasi református egyházközség Harmónia kórusa (Nagy-Vajda Katinka), a marosvásárhelyi Bernády György kamarakórus (Márton Zsolt Barna), a nagyszámú somosdi férfikar (Szócs Imre), az anyaországi Kakasdról a Csillagösvény Székely Népdalkör (Falkainé Jakab Éva), a Német Nemzetiségi Kórus (Molnár Márta), a felvidéki Deákiból a Nefejejs énekkar (Gjergji Bukovszky Zsuzsanna), majd hazai csoportok zárták a fellépők sorát: a jobbágyfalvi Nagy Ferenc-férfikar (Ferencz Csaba), a szovátai Intermezzo kamarakórus (Fülöp Judit) és a marosvásárhelyi Cantuale énekegyüttes (Nyilas Szabolcs).

Az emléklapok és -szalagok át-

Genesis Pékség és a kebelei Cseh-tanya biztosított ízletes kóstolót a termékeiből. A rendezvényt a jobbágyfalvi OTISZ Egyesület szervezte, szakmai partnerei Csíkfalva község önkormányzata, a nyáradszeredai Bocskai István Dalkar Egyesület, a Seprődi János Nemzetközi Kóruszövetség, a Backamadarasiért Egyesület és a somosdi Som Egyesület volt.

A Bartók Béla-díjjal és a magyar kultúra lovagi rangjával kitüntetett csíkfalvi zenetanárra, karnagyra és Kárpát-medencei magyar kórusmozgalmi vezetőre való rendszeres emlékezés a világjárvány miatt három évig szünetelt. Az idei találkozó megnevezésében a „nemzetközi” kifejezés egy picit furcsa, mert száz éve mindegyik kórus településének helyszíne egy ország határain belül volt, ám azóta a sors keze szétszórta ezeket a közösségeket, és lettek más országok kisebbségi polgárai, kisebbségi kórusai.

Nagy Ferenc munkássága előtt évente kisebb-nagyobb kórustalálkozókon tisztelgnek

Fotó: Gligor Róbert László

Gyermek- és felnőttkórusok, nyárádmontiek, bukovinai székelyek, svábok és felvidékiek mind szívesen érkeztek a rendezvényre

nemzeti megtartó erő, és annak érdekében, hogy minél több anyaországi és határon túli magyar megismerhesse egymást, megfogalmazta egy hatalmas kórustalálkozó gondolatát, majd azt meg is valósította. Tevékenységének, munkásságának értelmét azóta igazolta az idő, és azóta sem tudja senki jobban szervezni ezt az ügyet, mint ahogy ő tette annak idején – méltatta Nagy Ferencet Márton Zsolt Barna. A tanárról, karnagyról, magyarságszervezőről egykori ismerőse, Szakács M. Endre is elismerően szólt, hiszen ő „a zenével, ami a lelkében és a kezében volt, a népünket, nemzetünket óvta és kovácsolta össze”, majd arra biztatta az énekeseket, hogy a ránk hagyott nagy örökséget és feladatot „örizzék és adják tovább”.

Nagy Ferencről mint emberről, tanárról és igazgatóról ma is hangzanak el bíráló jelzők is, de mindenki elismeri azt a hatalmas munkát, amelyet a dal és a magyarság szolgálatában végzett, ezért tisztelgnek évente emléke és nagysága előtt. „Isten áldja meg a magyart!” – hangzott fel a bukovinai székelyek dala, mielőtt az emlékoszlopnál elhelyezték volna a tisztelet koszorúit Nagy Ferenc ismerői, egykori szakmatársai, volt tanítványai, énekesek és családtagjai.

Küldetés énekekben

Szombaton délután Balogh István polgármester üdvözlő szavait követően tizennégy csapat adta át egymásnak a színpadot a jobbágyfalvi művelődési otthonban, amely csak este szabadult fel: a nyáradszeredai Kicsinyek kórusa (karvezető: Nagy Eszter Gizella), a Deák Farkas Altalános Iskola ifjúsági kórusa (Ferencz Örs), a nyáradszentimrei Liliom citeracsoport (Losonci Noémi), a nyárádmontei Gyöngyszemek énekegyüttes (Fodor Flóra),

nyújtása után *A csitári hegyek alatt* című népdal, valamint a himnuszaink és a Szózat közös éneklésével zárult a rendezvény, amelyről Balogh István polgármester nemcsak a magas résztvevői számot emelte ki (hiszen mintegy 250 énekes lépett színpadra), hanem azt is, hogy olyan tehetséges, jó hangú gyerekkórusok is felléptek, amelyekről eddig szinte nem is tudtak. Ez viszont nem meglepő, hiszen a főtámogató Nyárádmontei Kistérségi Társulás egyik feltétele az volt, hogy a rendezvény nyárádmonti közönségnek szólaltasson meg nyárádmonti fellépőket is, a szervezők pedig fontosnak tartották, hogy a kezdő és műkedvelő kórusoknak is bemutatkozási lehetőséget biztosítsanak. A rendezvényt anyagilag a Maros Megyei Tanács is támogatta, a fellépőknek a nyáradszeredai

Akármielyen is lesz további sorsunk, „az élet dolgait nemcsak szavakban, hanem dalban is, énekekben is elmondhatjuk, mert így jobban megjegyezzük, jobban megérint, és örökre a szívünkbe zárhatjuk. Így még a Jóisten is nagyobb figyelemmel hallgat minket, és értékeli, hogy mit énekelünk, különösen, ha együtt és egymásért énekelünk” – mondta köszöntőjében Nyilas Szabolcs, a nemzetközi kóruszövetség titkára, aki szerint nem véletlen, hogy ezeket a csoportokat hívták meg a szervezők, hiszen minden énekes adottságot, tehetséget kapott Istentől ahhoz a különleges küldetéshez, hogy énekebe öntse az élet örömet, bánatát, szeretetét, szerelmét, szenvedését, értelmét és fájdalmát.

Együtt dobban a szív

A rendezvényen részt vevő anyaországi és felvidéki küldötségek elutaztak a Gyimesek völgyébe, megcsodálták a Gyimesbükkön kialakított nemzeti zárandokhelyet, az ezeréves államhatárt, és Deák András nyugalmazott tanár jóvoltából megismerkedtek a gyimesi csángók történelmével, mai élethelyzetével és vendégszeretettel is.

„Jó volt vendéglátó testvértelepülésünkkel, Csíkfalvával és közös testvértelepülésünkkel, Deákkal együtt megélni magyarságunkat egy ilyen színvonalas kórustalálkozó kapcsán. Sokat jelentett nekünk a helyiek vendégszeretete, kedvessége, őszintesége, figyelmesége. Köszönet a szervezésért, a megvalósításért, azért a sok jóért, amit kaptunk tőlük” – mondta el lapunknak Schellné Simcsik Orsolya kakasdi polgármester asszony, és a deáki küldöttség nevében Jakócs Krisztina deáki polgármester asszony is köszönetet mondott a fergeteges és felejthetetlen hétvégeért.

„Mi külhoni, felvidéki magyarként fontosnak tartjuk a magyarságunk megőrzését. Az itt látott és tapasztalt történelmi helyszínek, dalok és jelképek számunkra szívet megdobbantóak és könnyet csalogatóak voltak” – összegzett, hozzátéve, hogy a felvidéki gyermekek születéstől kezdve megtanulnak küzdeni és bizonyítani, hogy érnek annyit, sőt többet, mint a szlovák gyerekek. A küzdelem a vérükben van és lesz. „Fontos a magyarságunk és a megmaradásunk. Mert fontos, ha tudatosítjuk, hogy nem az a magyar, akinek a gyermeke magyar, hanem az, akinek az unokája az” – véli az előljáró.

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

RABLAPPROGRAMBA illő autót vásárolok, az elszállítását és forgalomból való törlesztését vállalom. Tel. 0748-882-828. (17079-I)

VESZÉK régi képeket, képkereteket, antik bútorokat, porcelántárgyakat stb. Tel. 0731-309-733. (17234-I)

ELADÓ egy kihúzható hatszemélyes ebédlőasztal 3 kárpitozott székekkel. Tel. 0743-211-281. (17260)

ELADÓ egy S 100-as Skoda autó: 45 éves, 200 ezer km-ben, minden illeték kifizetve, műszaki vizsga megcsinálva, 4 új gumi, új akkumulátor, sok-sok cserealkatrész. Tel. 0743-211-281. (17260-I)

ELADÓ 20 ár beltelek Agárdon. Tel. 0752-708-718. (17300-I)

ELADÓ héjatlan tökmag. Tel. 0747-480-255. (17282)

ELADÓ 3300 m² belterület Nyárádgyálfalván, a 142/A szám alatt. Tel. 0741-174-932. E-mail-cím: fogdok@gmail.com (17339)

ELADÓ 10 ha szántóföld Szentpál közelében. Tel. 0740-527-205. (17408-I)

ELADÓ kövér disznó. Tel. 0752-030-394. (17453)

ELADÓ Golf IV-es hátsó ajtó és autó. Tel. 0744-839-990, 0749-222-067. (17482-I)

ELADÓ idényi csöves törökbúza nagy tételben. Tel. 0265/314-488. (17492-I)

VESZÉK gázzal működő szobamelegítőt. Tel. 0754-271-383. (17515-I)

ELADÓK: összecukható vaságy, húsdaráló, dió és mák, könyvek, csónakos varrógép, hintaszék, festmények, keretek, rádió, aragázkályha, porszívó, szép cserefa ajtó, többféle bútordarab, lemezek, órák, csergeterítő, üvegtáskák, többféle nagy és kicsi edény, 15 db báránybőr, sok baba, kerékpár, szőnyegek, fából kiságy, régiségek, ezenkívül sok egyéb, minden olcsón. Csere is érdekel. Tel. 0265/242-342. (17511)

KETTŐS ÁGY nagyon jó állapotban levő betétekkel eladó. Tel. 0773-827-572. (17520-I)

ELADÓ szőlő. Tel. 0748-203-420. (-I)

LAKÁS

ELADÓ magánház Marosszentkirályon, a Rásáritului negyedben. Tel. 0744-528-606. (23267)

KIADÓ összkomfortos, bútorozott, 2 szobás tömbházlakás a Kövesdobon, a piac közelében egy idős ember számára. Tel. 0752-833-612. (17372-I)

ELADÓ ház Nyomáton, a 163. szám alatt. Tel. 0757-826-596. (17354-I)

36 m²-es, MÁSFÉL SZOBÁS, bútorozatlan garzonlakás kiadó hosszú távra a Kárpátok sétányon. Tel. 0749-425-152. (17366-I)

ELADÓ családi ház Körtvélyfáján, a 47. szám alatt. Tel. 0727-327-110. (17491)

ELADÓ 3 szobás, központi ház plusz melléképületek, terület: 241 m²; 2 porszívó és fagyaszító. Tel. 0744-573-699. (17493)

ELADÓ ház Ákosfalván 15 ár telekkel. Tel. 0742-491-626. (17508)

GARZONLAKÁS kiadó. Tel. 0744-694-380. (17512-I)

MINDENFÉLE

BÉRBE VENNÉK garázst a Tudor negyedben, a Transilvania utca környékén. Tel. 0728-082-259. (sz.-I)

CÉGALAPÍTÁS, digitális aláírás. Tel. 0744-422-717. (17018-I)

HEGESZTŐGÉPEK javítása. Tel. 0740-708-157. (15723-I)

VILLANSZERELÉS: épületi, gépészeti, monofázisú, háromfázisú. Tel. 0740-708-157. (15723-I)

TERMOPÁN ajtók, ablakok javítása, szűnyogháló szerelése. Tel. 0771-383-725. (17257-I)

VÁLLALUNK építkezési munkát, bármilyen kisebb javítást, tetőfedést cseréppel, fémcsereppel, külső-belső festést, saját anyaggal is dolgozunk. Elszállítunk hulladékot. Tel. 0747-300-332. (17031)

VÁLLALUNK tetőkészítést lemezből, cserépből; ácsmunkát, teraszkészítést, garázsfelújítást, csatornajavítást, bármilyen kisebb javítást és mindenféle más munkát, kerítéskészítést is. Tel. 0742-474-684. (17441)

TETŐFEDŐ KFT. vállal tetőkészítést, tetőjavítást, ácsmunkát, bádogosmunkát, szigetelést, meszelést, bármilyen kis javítást. Tel. 0746-972-003, Fülöp Hunor. (17385-I)

VÁLLALUNK tetőfelújítást, bármilyen javítást, festést, szigetelést, csatornajavítást, teraszkészítést. Hívjanak bizalommal! Tel. 0759-467-356. (17306-I)

ÁCSMESTER házak felújítását vállalja, tetőkészítést bármilyen lemezből, cserépből, ácsmunkát, cserépforgatást. Tel. 0746-739-502. (17202)

SZOBAFESTÉST, kertászt, kertkaritást vállalom. Tel. 0750-149-399. (17488)

SZÁMÍTÓGÉP-KEZELÉSI ismerettel, angolnyelv-tudással rendelkező fiatalember munkát keres. Tel. 0748-284-828. (17490-I)

MEDITÁLOK angolból I-VIII. osztályos tanulót. Tel. 0748-284-828. (17490-I)

MOSÓGÉPET és hűtőszekrényt javítok. Tel. 0755-825-502. (17440-I)

MEGEMLEKEZÉS

Fájó szívvel emlékezünk szeretett szüleinkre, a székelyberek id. **ÁCS ALBERTRE** halálának 40. évfordulóján, valamint **ÁCS MARGITRA** halálának 20. évfordulóján. Emléküket szívünkben örökké megőrizzük. Szeretteik. (17230-I)

Álmok, emlékek, hiteles szép szavak, ez minden, ami a múltból megmaradt.

Fájó szívvel és mérhetetlen hálával emlékezem október 14-én

id. **SIKLÓDI KÁROLYRA** halálának 7. évfordulóján.

Bennem mindig élni fog őszi, megbízható egyénisége.

Áldott emlékét őrzőm szívemben.

Nyugodj békében!

Márti. (17303)

Szívedben nem volt más, csak jószág és szeretet,

csupa küzdelem és remény volt egész életed.

Soha el nem múló fájdalommal emlékezünk október 15-én

CSIZMADI ERZSÉBETRE,

aki tíz éve eltávozott közülünk.

Fájó emléke szívünkben mindig élni fog.

Bánatos szerettei. (-I)

Soha el nem múló szeretettel gondolunk **MOLNÁR ANDRÁS-RA** (Bandi) halálának 5. évfordulóján. Szép emlékét örökké szívünkben őrizzük. Szerettei. (17399-I)

„Volt emberek. Ha nincsenek is, vannak még. Csodák. Nem téve semmit, nem akarva semmit, hatnak tovább.” (Kosztolányi Dezső) Áldott emlékét örökre megőrizve emlékezünk **SZÉKELY ÁRPÁDRA** elhunytának első évfordulóján. Nyugalma legyen csendes! Szerettei. (17514-I)

Fájdalom költözött a szívembe, ami már nem múlik el sohasem. Búcsú nélkül mentél el, csendesen, szerényen, drága lelked nyugodjon békében! Összetört, fájt szívvel emlékezem drága férjemre, a gyergyóremetei születésű **BURJÁN LAJOSRA** halálának nyolcadik évfordulóján. Emlékét egy életen át őrzi bánatos özvegye, Judit, valamint a népes rokonság. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! (-)

ELHALÁLOZÁS

A gyászoló család tudatja mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

ÚJFALVI EDIT

2022. október 11-én, életének 66. évében elhunyt.

Drága halottunkat 2022. október 14-én, pénteken 15 órakor helyezük örök nyugalomra a marosvásárhelyi római katolikus temetőben.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Szerettei. (17503)

„A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, hitemet megtartottam.”

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett testvérünk és keresztanya,

TIMÁR ÉVA

2022. október 11-én, kedden, életének 74. évében visszaadta lelkét a Teremtőjének.

2022. október 14-én, pénteken 13 órakor helyezük örök nyugalomra a marosvásárhelyi római katolikus temetőben, római katolikus szertartás szerint.

Lelki üdvéért az engesztelő szentmise október 15-én, szombaton reggel 7 órakor lesz a Keresztelő Szent János-plébániatemplomban.

Emléke legyen áldott!

Gyászoló testvérei. (17504-I)

„Ha emlegettek, köztetek leszek, szeressétek egymást, ahogy én szerettelek. Ne sírjatok, én már nem szenvedek, a fájdalom az, hogy nem lehetek veletek. Búcsúztam volna, de erőm nem engedett, csak a szívem súgta halkan: isten veletek!”

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagypapa, testvér, apatárs, jó barát,

KISS CEZAR

életének 64. évében visszaadta lelkét Teremtő Urának.

Drága halottunk hamvait folyó hó 15-én, szombaton 12 órakor helyezük örök nyugalomra a marosvásárhelyi református temető ravatalozójából.

Emléke legyen áldott, pihenése csendes!

A gyászoló család. (sz.-I)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK, ÁTLÁTSZÓPONYVA-BEÉPÍTÉS és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok nagy választékban. Tel. 0745-379-638. (66289-I)

TERMOPÁN ablakokat, ajtókat gyártunk és szerelünk német REHAU profilokból. Tel. 0745-379-638. (66289-I)

A MAROSVÁSÁRHELYI REFORMÁTUS TEMETŐ teljes körű ellátást biztosít a segélyből (koporsó, szállítás, balzsamozás, temetkezés). Telefon: 0265/215-875, 0365/448-734, 0749-073-534. (66256-I)

A VETA KFT. fröccsöntő gépekre alkalmaz **SAKKÉPZETLEN MUNKAERŐT** három váltásba. Vonzó bérezést és ételjegyeket ajánlunk. Tel. 0788-481-753. (23259-I)

DR. INCZE SÁNDOR belgyógyász főorvos betegeket fogad Marosvásárhelyen, a Tudor Vladimirescu utca 21/A szám alatt. Tel. 0265/265-112. (16891-I)

SZAKMUNKÁSOKAT és **SEGÉDMUNKÁSOKAT** alkalmazunk LAKATOS- és ASZTALOSMŰHELYBE. Érdeklődni hétköznap 9-16 óra között a 0744-544-336-os telefonszámon. (66796-I)

AUTÓSZERELŐT alkalmazunk KAMIONSZERVIZBE. Tel. 0744-692-871. (23267)

Az **OLIGRAF NYOMDAIPARI KISGÉPKEZELŐKET** és **KÉZI PAPIRMEGMUNKÁLÓ, HAJTOGATÓ, RAGASZTÓ, VARRÓ SZEMÉLYZETET** alkalmaz. Tel. 0725-917-420. (66801-I)

GYÓGYPEDIKÚR. Tel. 0756-680-226. www.sanuspedis.com (17432)

30 Fundația Culturală Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány

XXIV. BERNÁDY NAPOK

2022. október 18–28.

Meghívó

OKTÓBER 17–20
Tematikus diákvetélkedők: virtuális kincskeresés, sport- és képzőművészeti vetélkedők

OKTÓBER 27, CSÜTÖRTÖK
18,00 – Bernády Ház
Ünnepélyes megnyitó – az Alapítvány 30 éve
Kiállítás megnyitó: képzőművészeti kiállítás a földszinti-, fotókiállítás a tetőtéri galériában
„Galéria a Bernády Házban 3” – művészeti album bemutatója

OKTÓBER 28, PÉNTEK
10,00 – Református temető
Dr. Bernády György sírjának megkoszorúzása

10,15 – Bernády tér
Dr. Bernády György szobrának megkoszorúzása

12,00 – Bernády Ház
A diákvetélkedők nyerteseinek díjazása

18,00 – Kultúrpalota Nagyterme
A Bernády-émlékplakett átadása
„Azt meséld el, Pista!” – MÁCSAI PÁL, magyarországi színművész előadása

ÎN PARTENERIAT CU / PARTNERSÉGBEN

CU SPRIJINUL / TÁMOGATÓK

CONSILIUL JUDEȚEAN MUREȘ MAROS MEGYEI TANÁCS MÚZEUL JUDEȚEAN MUREȘ MAROS MEGYEI MÚZEUM

RMDSZ JÁTSZMÁRO ETV ERDELI MAGYAR TELEVÍZIÓ

LAM, hiteles megoldások!

LAM
MICROCREDIT - MIKROHITEL

www.microcreditlam.ro
0720 030 804

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Lizzie Streit Természetes gyulladáscsökkentők

Maja Lunde A Nap őrzője

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

ÉTV

NŐSZEMKÖZT
Csatlos Tündével

MINDEN PÉNTEKEN 21 ÓRÁTÓL

A te idő – klippremier!

Hat év szünet után végre új videóklippel jelentkeznek a Defender. Október 17-én 20 órától a zenekar YouTube-csatornáján fog megjelenni *A te idő* című új szerzemény, amely a Defender nyolcadik lemezének címadó dala is, mely izzig-véig a hetvenes évek világát hozza magával.

A zenekar nyolcadik lemeze 2023. március 18-án jelenik meg, viszont azelőtt még néhány videóklipet kiad a zenekar.

Iratkozz fel addig is a csatornára az alábbi linken, a FELIRATKOZÁS gombra kattintva: <https://www.youtube.com/user/defenderofficialvid/videos>

therezia[®]
Mezőpaniti tejtermékek...

radio.kptv.ro

KPTV
THE ROCK STATION

radio.kptv.ro

Spălătorie și detailing auto

Beltrand

autómosó és -kozmetika

- külső-belső tisztítás
- kárpittisztítás, polírozás, viaszozás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.
Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

rádió

FM 104.1

Szilágyok és új zenék

